

Πρόγραμμα Σπουδών για το μάθημα της Γερμανικής Γλώσσας για την Β' τ' αξη του 1^{ου} Κύκλου και τον 2^ο Κύκλο της Ειδικότητας Υπαλλήλων Ξενοδοχειακών Επιχειρήσεων στα ΤΕΕ

Ο σκοπός και η διδακτέα ύλη του μαθήματος της Γερμανικής Γλώσσας την Β' τάξη του Α' Κύκλου και τον Β' Κύκλο της Ειδικότητας Υπαλλήλων Ξενοδοχειακών Επιχειρήσεων στα ΤΕΕ ορίζονται ως εξής:

A. Γενικοί διδακτικοί στόχοι του μαθήματος

Διακρίνονται δύο διδακτικοί στόχοι:

- διδακτικοί στόχοι που ισχύουν για όλα τα μαθήματα και οι οποίοι ονομάζονται γενικοί διδακτικοί στόχοι και
- διδακτικοί στόχοι που ισχύουν αποκλειστικά για το μάθημα των γερμανικών και οι οποίοι ονομάζονται ειδικοί διδακτικοί στόχοι.

Ένας σημαντικός γενικός στόχος της σχολικής εκπαίδευσης είναι να συντελέσει στην ανάπτυξη της γενικής επικοινωνιακής ικανότητας του μαθητή, δηλαδή της ικανότητας να ανταποκρίνεται σωστά σε καταστάσεις επικοινωνίας. Πρέπει ακόμα οι μαθητές να εναισθητοποιηθούν σε επικοινωνιακούς τρόπους συμπεριφοράς και να αποκτήσουν αντίληψη για τις συνθήκες της επικοινωνιακής πράξης.

Συνυφασμένος με το γενικό στόχο «επικοινωνιακή ικανότητα» είναι και ένας άλλος γενικός στόχος, δηλ. η ικανότητα του μαθητή για συνεργασία, η ετοιμότητα και η ικανότητα να αποδέχεται τους άλλους, να σέβεται τη γνώμη τους και να επιδιώκει τη συναίνεση στην από κοινού αντιμετώπιση των δυσκολιών και στη λύση των προβλημάτων. Απαραίτητη προϋπόθεση για να επιτευχθεί ο στόχος αυτός είναι να στηρίζεται η διδασκαλία στη συνεργασία μαθητή - δασκάλου.

Σ' έναν κόσμο όπου οι γνώσεις αναπτύσσονται με ταχείς ρυθμούς και ξεπερνιόνται γρήγορα, ο παραδοσιακός τρόπος μετάδοσης γνώσεων είναι μόνο ένας στόχος της σχολικής εκπαίδευσης. Παράλληλα είναι σημαντικό να αποκτήσουν οι μαθητές ικανότητες και δεξιότητες για παραπέρα αυτοδύναμη μάθηση. Το μάθημα της γερμανικής γλώσσας όπως και τα άλλα μαθήματα εξοικειώνει τον μαθητή με τις μεθόδους εργασίας που πρέπει να ακολουθεί και τον βοηθάει να αναπτύσσει στρατηγικές μάθησης και τρόπους λύσης προβλημάτων. Μ' αυτόν τον τρόπο η διδασκαλία της γερμανικής γλώσσας συμβάλλει στο να αποκτούν οι μαθητές ικανότητες που τις χρησιμοποιούν και στα άλλα μαθήματα και τους δίνει τη δυνατότητα να τις αξιοποιούν με αυτενέργεια και εκτός σχολείου, π.χ. στις σπουδές τους και αργότερα στο επάγγελμά τους.

B. Ειδικοί διδακτικοί στόχοι

1. Πεδία επικοινωνίας και επιμέρους γλωσσικοί τομείς

Ο σπουδαιότερος διδακτικός στόχος είναι η διεύρυνση της επικοινωνιακής ικανότητας στη γερμανική γλώσσα. Η ικανότητα αυτή περιλαμβάνει τις:

- αποδεκτικές δεξιότητες (πρόσληψη πληροφοριών, ακουστική, οπτικοακουστική, και αναγνωστική κατανόηση)
- παραγωγικές δεξιότητες (μετάδοση πληροφοριών: ομιλία, γραφή)
- δεξιότητες που στηρίζονται στο διάλογο και στην αλληλεπίδραση (άμεση προφορική - ανταλλαγή πληροφοριών με έναν ή περισσότερους συνομιλητές).

Πρέπει να γίνεται διαχωρισμός μεταξύ προφορικής επικοινωνίας (ακουστική αντίληψη, ομιλία) και γραπτής επικοινωνίας (ικανότητα στην ανάγνωση και γραφή) παρόλο που στην πράξη συναντούμε συχνότερα μικτές μορφές επικοινωνίας.

Η επικοινωνία στο μάθημα μπορεί να είναι πραγματική ή τεχνητή (προσποιητή). Η πραγματική επικοινωνία λαμβάνει χώρα στην αίθουσα διδασκαλίας. Συνομιλητές είναι οι μαθητές στο μαθητικό τους ρόλο και ο καθηγητής στο διδακτικό του ρόλο (π.χ. μαθητής και καθηγητής συζητούν για τα σχέδια των διακοπών τους). Στην τεχνητή (προσποιητή) επικοινωνία οι μαθητές προσποιούνται πράξεις ή/και πρόσωπα (π.χ. ένας μαθητής μεταφέρεται νοερά στη θέση ενός Γερμανού τουρίστα σε ένα ελληνικό νησί και προσπαθεί να προσανατολιστεί σε καθημερινές καταστάσεις).

Ακόμα θα πρέπει να προβλέπονται δραστηριότητες στο μάθημα στις οποίες θα τονίζεται η αισθητική πλευρά της γλώσσας (π.χ. ποιήματα, τραγούδια, διηγήματα, Hörspiele), καθώς και δραστηριότητες –κατά τις οποίες γίνεται γλωσσική μεταφορά από τα γερμανικά στα ελληνικά και το αντίστροφο. Η μετάφραση θεωρείται αυτοδύναμος διδακτικός στόχος, διότι οι μαθητές στην Ελλάδα μπορούν εύκολα να βρεθούν σε κατάσταση επικοινωνίας, κατά την οποία θα χρειαστεί να «μεταφέρουν γλωσσικά» πληροφορίες από τα ελληνικά και το αντίστροφο.

Έτσι, για το μάθημα της γερμανικής γλώσσας προκύπτουν τα εξής πέντε βασικά πεδία επικοινωνίας:

- επικοινωνία που στηρίζεται στον άμεσο διάλογο και στην άμεση αλληεπίδραση

- * πραγματική επικοινωνία

- *τεχνητή επικοινωνία

- πρόσληψη πληροφοριών
- μεταβίβαση πληροφοριών
- η αισθητική πλευρά της γλώσσας
- η μετάφραση.

Τα πέντε πεδία επικοινωνίας πραγματώνονται στους ακόλουθους επιμέρους γλωσσικούς τομείς:

- γραφή (ορθογραφία)
- προφορά και τονισμός
- λεξιλόγιο και παραγωγή λέξεων
- γραμματική, μορφολογία, σύνταξη, γραμματική μέσα στο κείμενο (π.χ. συνδέσεις προτάσεων)
- λεκτικές πράξεις (λειτουργίες της γλώσσας: π.χ. να εκφράζουν απορίες, να προτείνουν, να διατυπώνουν υποθέσεις κ.λπ.)
- καταστάσεις επικοινωνίας, είδη κειμένων
- θεματικές περιοχές (μαζί με τα στοιχεία πολιτισμού).

Στα ΤΕΕ οι μαθητές διαθέτουν αυξημένες νοητικές και γνωστικές ικανότητες και αναπτύσσονται σε αυτόνομους και υπεύθυνους ανθρώπους. Έτσι δίνονται οι προϋποθέσεις, υπερβαίνοντας τα όρια της ατελούς μελέτης και εξάσκησης, να δημιουργήσουν μια δική τους διαδικασία μάθησης και να εμβαθύνουν στις βασικές δομές της γλώσσας και στις συνθήκες λεκτικών πράξεων (επικοινωνίας). Για αυτό τον λόγο συντάσσεται ένας ιδιαίτερος διδακτικός τομέας, ο εξής: «Διαλογισμός και γνώση (ανάπλαση γνώσεων) για μάθηση, γλώσσα και επικοινωνία».

Αυτός ο διδακτικός τομέας θα συμβάλει, ώστε οι μαθητές:

- να βελτιώσουν τη διαδικασία εκμάθησης της γλώσσας στο σχολείο.
- να μπορούν να ελέγχουν την επικοινωνιακή συμπεριφορά τους, για να είναι σε θέση να επικοινωνούν επιτυχώς έστω και με περιορισμένες γλωσσικές δεξιότητες ακόμη και στις περιπτώσεις που παρουσιάζονται δυσκολίες,
- να μπορούν να επεκτείνουν τις γνώσεις τους εκτός σχολείου, μόνοι τους χωρίς καθηγητή, ανάλογα με τις ατομικές ανάγκες τους.

Κατά τη διδασκαλία της γερμανικής γλώσσας και για να επιτευχθούν οι διδακτικοί στόχοι, θα πρέπει να δίνεται βάρος στα ακόλουθα σημεία:

Το μάθημα στα ΤΕΕ αποσκοπεί στην ανάπτυξη των δεξιοτήτων σε όλα τα επίπεδα επικοινωνίας.

Ένα σημείο στο οποίο πρέπει να δοθεί βάρος είναι η προώθηση των αποδεκτικών δεξιοτήτων (πρόσληψη πληροφοριών). Εδώ πρέπει να μεταδοθούν στρατηγικές, που επιτρέπουν στους μαθητές να κατανοούν μόνοι τους γερμανικά κείμενα.

Ένα άλλο σημείο που πρέπει να τονιστεί είναι ο διάλογος, ο οποίος εκτός από την πρόσληψη πληροφοριών αποτελεί ένα σημαντικό από άποψη χρησιμότητας τομέα της γερμανικής γλώσσας. Αντίθετα, ο μονόλογος μπαίνει, κατά κάποιο τρόπο, σε δεύτερη θέση.

Το γράψιμο επίσης κατέχει μια ιδιαίτερη θέση λόγω του σημαντικού αποτελέσματος ως προς τη μάθηση, αν και ως δεξιότητα είναι δευτερεύουσας σημασίας. Τελικά, στα ΤΕΕ αποκτά ιδιαίτερη σημασία ο διδακτικός τομέας «Ανάπλαση γνώσεων και γνώση για μάθηση, γλώσσα και επικοινωνία».

Στον τομέα των γλωσσικών μέσων (γλωσσικοί επιμέρους τομείς) δίνεται βάρος στα ακόλουθα σημεία:

- προοδευτική συστηματοποίηση της εργασίας, όσον αφορά τη γραμματική και το λεξιλόγιο
- συστηματοποίηση της άσκησης προφοράς
- επιπλέον, δίνεται προσοχή και γίνεται εξάσκηση στους κανόνες που διέπουν τη γραπτή γλώσσα.

Αν και οι μαθητές στα ΤΕΕ παρακολουθούν συγκεκριμένη ειδικότητα, είναι πολύ πιθανόν να συνεχίσουν έπειτα τις σπουδές τους (εκπαίδευση ή κατάρτιση), και τελικώς να εργάζονται σε επάγγελμα του ευρύτερου τομέα στον οποίο ανήκει η ειδικότητα. Από τα παραπάνω συνάγεται ότι στον καθορισμό ειδικών διδακτικών στόχων μόνο σε κάποιο βαθμό μπορεί να ληφθεί υπόψη η πιθανή μελλοντική χρησιμοποίηση της γλώσσας (καταστάσεις επικοινωνίας, είδη κειμένων). Από την άλλη πλευρά πρέπει οι μαθητές, που προετοιμάζονται ήδη για μια συγκεκριμένη κατάσταση επικοινωνίας ή που περιστασιακά επικοινωνούν σε μια τέτοια (σπουδές σε γερμανόφωνη χώρα, αλληλογραφία, Γερμανοί φίλοι κ.λπ.), να έχουν την ευκαιρία να οικειοποιηθούν τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες για τις (πιθανές) ανάγκες τους. Αυτό έχει δύο συνέπειες για το μάθημα:

- Πρέπει να αποκτηθούν προσαρμόσιμες γνώσεις και δεξιότητες που να μπορούν εύκολα να χρησιμοποιηθούν σε πραγματικές καταστάσεις επικοινωνίας. Η μάθηση λοιπόν θα πρέπει να λαβαίνει χώρα σε όσο το δυνατόν πιο αυθεντικές καταστάσεις επικοινωνίας. Κάποιος που είναι συνηθισμένος να επικοινωνεί κατά το μάθημα στη γερμανική γλώσσα θα μπορεί να κάνει το ίδιο και εκτός μαθήματος. Όποιος όμως στο μάθημα εξασκείται μόνο σε προσποιητές καταστάσεις επικοινωνίας (στο «ξενοδοχείο», στη «θυρίδα έκδοσης εισιτηρίων» κ.λπ.) και μαθαίνει κυρίως Γραμματική και Λεξιλόγιο, θα αντιμετωπίσει δυσκολίες να χρησιμοποιήσει αυτά που έμαθε ελεύθερα εκτός μαθήματος σε άλλες καταστάσεις επικοινωνίας.
- Οι μαθητές θα πρέπει να προετοιμάζονται να διευρύνουν μόνοι τις γνώσεις τους και να εμβαθύνουν στα Γερμανικά ανάλογες με τις προσωπικές ανάγκες τους. Γι' αυτό το λόγο σε αυτό το αναλυτικό πρόγραμμα προβλέπεται ένας ιδιαίτερος τομέας μάθησης: «Διαλογισμός (Ανάπλαση γνώσεων) και γνώση για μάθηση, γλώσσα και επικοινωνία», ο οποίος θα προσφέρει σημαντική βοήθεια.

2. Ειδικοί διδακτικοί στόχοι στα πλαίσια των πεδίων επικοινωνίας

2.1. Ανταλλαγή πληροφοριών: πραγματική και τεχνητή αλληλεπίδραση

Η διασκαλία της γερμανικής γλώσσας στα ΤΕΕ καθορίζεται σε μεγάλο βαθμό από πραγματικές καταστάσεις επικοινωνίας. Στο μάθημα δημιουργούνται συνεχώς καταστάσεις, οι οποίες δίνουν στον καθηγητή και τους μαθητές ευκαιρία για επικοινωνία. Το μάθημα και η ίδια η διαδικασία μάθησης προσφέρει επίσης πολλές δυνατότητες για πραγματική επικοινωνία μέσα στο μάθημα. Αυτή η επικοινωνία θα πρέπει να παίζει σημαντικό ρόλο στο μάθημα των ΤΕΕ.

Στα ΤΕΕ, με το πέρασμα της ηλικίας, ελαττώνεται η επιθυμία των μαθητών να υποδυθούν ρόλους. Γι' αυτό το λόγο πρέπει τα καθαρά παιχνίδια ρόλων να αντικαθίστανται με «προγραμματισμένα παιχνίδια» που προκύπτουν από τον κόσμο σκέψης και εμπειριών των μαθητών και αγγίζουν τη φαντασία, την πραγματικότητα και τα πνευματικά ενδιαφέροντά τους (Στα Planspiele –προγραμματισμένα παιχνίδια– μεταφέρεται ο ίδιος ο μαθητής σε μία υποθετική κατάσταση, του λέμε π.χ. «Φαντάσου ότι το ξενοδοχείο που δουλεύεις πλημμύρισε. Ποια θα ήταν τα πρώτα τρία πράγματα που θα έκανες. Αιτιολόγησε.») Όσο διευρύνονται οι γνώσεις τους στη γλώσσα, θα πρέπει οι μαθητές να περνούν σε όλο και πιο ελεύθερες μορφές έκφρασης. Οι μαθητές στην Β' τάξη του Α' Κύκλου και στον Β' Κύκλο των ΤΕΕ σταδιακά και ανάλογα με το επίπεδο της μάθησης της κάθε τάξης να είναι σε θέση:

- να παρακολουθούν την πραγματική επικοινωνία στο μάθημα και να πάρουν ενεργά μέρος σε αυτή (π.χ. να επηρεάζουν τη συνομιλία, να παρακαλούν για διευκρίνηση ή επανάληψη και να επιβεβαιώνουν ότι κατανόησαν μια απάντηση, να διατυπώνουν εκ νέου προτάσεις, να κάνουν περιλήψεις, να παίρνουν θέση κ.λπ.)
- να διεξάγουν μια συνομιλία για ένα συγκεκριμένο θέμα ή μία συνομιλία σε προσποιητή επικοινωνία και σταδιακά να χρησιμοποιούν πιο σύνθετα μέσα προφορικής έκφρασης

- να χρησιμοποιούν στρατηγικές και τεχνικές ανάλογε με το επίπεδο μάθησης, οι οποίες θα προωθούν την επίτευξη της επικοινωνιακής διαδικασίας, δηλ. περιφραστικές εξηγήσεις, όταν προκύπτουν δυσκολίες διατύπωσης κ.λπ.).

2.2. Πρόσληψη πληροφοριών: προφορικός και γραπτός λόγος

Η κατανόηση προφορικού και γραπτού λόγου είναι μία από τις στοιχειώδεις επικοινωνιακές ικανότητες. Επιπλέον αποτελεί προϋπόθεση για ομιλία / γραφή, καθώς και για την ίδια την εκμάθηση της γλώσσας. Γι' αυτούς τους λόγους θα πρέπει στο μάθημα να δίνεται βάρος στην προώθηση των αποδεκτικών δεξιοτήτων. Ανώτατος διδακτικός στόχος είναι η αποκωδικοποίηση κειμένου του προφορικού ή γραπτού λόγου ανάλογα με το είδος του κειμένου και τους εκάστοτε στόχους κατανόησης. Τις περισσότερες φορές δεν πρόκειται για κατανόηση λέξη προς λέξη αλλά για συνολική και επιλεκτική κατανόηση.

Η κατανόηση ενός κειμένου επιτυγχάνεται μέσω γενικών γλωσσικών ικανοτήτων (π.χ. διεύρυνση του λεξιλογίου) καθώς επίσης και μέσω ειδικών ικανοτήτων δεξιότητας. Η συστηματική εξάσκηση για την κατανόηση ενός κειμένου στα ΤΕΕ πρέπει να επικεντρώνεται κυρίως στο εξής: Να ασκούνται οι μαθητές σε στρατηγικές που να καθιστούν δυνατή την κατανόηση στην ξένη γλώσσα.

Αυτές οι στρατηγικές είναι κυρίως:

- ο περιορισμός στην πρόσληψη των πλέον απαραίτητων και ενδιαφερουσών πληροφοριών
- η προσπάθεια διαφορετικής εμβάθυνσης ως προς την κατανόηση, ανάλογα κάθε φορά με το είδος του κειμένου και τον προσωπικό στόχο κατανόησης (γενική άποψη, κατανόηση των σπουδαιότερων πληροφοριών, πρόσληψη συγκεκριμένων πληροφοριών, λεπτομερής κατανόηση). Με αυτή την προσπάθεια συνδέεται και η ικανότητα επικέντρωσης σε βασικότερες πληροφορίες και ταυτόχρονα απόρριψης άλλων δευτερεύουσας σημασίας.
- η ενεργοποίηση γνώσεων που ήδη υπάρχουν («Τι περιμένω από ένα κείμενο με τον τίτλο Χ», «Τι ξέρω γι' αυτό το θέμα»), η διατύπωση υποθέσεων για ένα κείμενο και ο έλεγχός τους («Πιθανόν το κείμενο λέει ότι ...»).
- η δυνατότητα διάκρισης σπουδαίων πληροφοριών από λιγότερα σπουδαίες
- η επικέντρωση σε τμήματα του κειμένου ευκολότερα κατανοητά και η αξιοποίηση (εκμετάλλευση) αυτών για την αποκωδικοποίηση τμημάτων του κειμένου γλωσσικά δυσκολοκατανόητων.
- η απόκτηση γενικής εποπτείας του επικοινωνιακού χώρου (δηλ. της επικοινωνιακής κατάστασης) –«Ποιος επικοινωνεί με ποιον σε ποια κατάσταση και με ποια πρόθεση, για ποιο θέμα»– και η αξιοποίησή του για την κατανόηση του κειμένου. Εδώ ανήκει και η ικανότητα ταύτισης των συνομιλητών με τους ρόλους τους και η ικανότητα διάκρισης της σχέσης μεταξύ των συνομιλητών (φίλοι ή γνωστοί / ξένοι – σχέση ισότιμη / σχέση ιεραρχική). Η σωστή ερμηνεία τέτοιων παραγόντων είναι συχνά απαραίτητη για την κατανόηση κειμένων.
- η αξιοποίηση των γλωσσικών συμφραζομένων, των καταστάσεων και των πληροφοριών του κειμένου, κατά κύριο λόγο για:
 - * την αποκόμιση πληροφοριών για τη συνέχεια ενός κειμένου
 - * την κατανόηση μη κατανοηθεισών πληροφοριών (λέξεων, εκφράσεων, προτάσεων ...)
- η χρησιμοποίηση στον προφορικό λόγο μη ρηματικών (μη λεκτικών) (χειρονομίες, μιμική), προσωδιακών (εκτόνιση, τόνος στην πρόταση) και παραγλωσσικών στοιχείων (ένταση φωνής, τονισμός, ταχύτητα λόγου ...) με σκοπό την κατανόηση
- η ερμηνεία του οπτικού περιβάλλοντος ενός κειμένου (π.χ. του τρόπου που είναι τυπωμένο, των σημείων στα οποία δίνεται έμφαση, των εικόνων, του χωρισμού εμφανών ενοτήτων)
- η αναγνώριση της δομής ενός κειμένου με βάση στοιχεία του περιεχομένου, στοιχεία λογικά και στοιχεία που αποτελούν τους συνδετικούς κρίκους του κειμένου
- η χρησιμοποίηση κομματιών του κειμένου, όπως αριθμοί, κύρια ονόματα, γεωγραφικοί όροι, παραγωγικά ονόματα, διεθνούς χρήσης λέξεις κ.λπ.
- η χρησιμοποίηση των κανόνων και η παραγωγή λέξεων με σκοπό την κατανόηση καινούριων λέξεων (π.χ. Umweltschutz).

Στα ΤΕΕ, τέτοιου είδους στρατηγικές πρέπει να καθίστανται οικείες στους μαθητές και να βρίσκονται στο κέντρο της εξάσκησης κατανόησης. Συγχρόνως δεν συνίσταται η μέθοδος κατανόησης ενός κειμένου λέξη προς λέξη. Πολύ περισσότερο πρέπει να αναπτυχθεί η ικανότητα πρόσληψης πληροφοριών από κείμενα με κλιμακούμενες δυσκολίες (π.χ. κείμενα με νέες λέξεις ή με νέα γραμματική ή συντακτικά φαινόμενα). Άλλες τεχνικές, κατευθυνόμενες από τον καθηγητή, είναι π.χ.: να απαντούν οι μαθητές σε ερωτήσεις σχετικές με το κείμενο, να ταξινομούν εικόνες στα κατάλληλα μέρη των κειμένων, να επανακατασκευάζουν ένα κείμενο που άκουσαν ή διάβασαν από μεμονωμένες προτάσεις, να ταξινομούν λέξεις ή συντάγματα από ένα κείμενο σε εναλλακτικές μορφές έκφρασης που τους έχουν δοθεί, να αναγνωρίζουν, αν λείπουν από κάποιο κείμενο, μεμονωμένες εκφράσεις που τους έχουν δοθεί (π.χ. να σημειώνουν «σωστό – λάθος»), να συμπληρώνουν γραπτά νοηματικά κενά σε ένα κείμενο (λέξεις ή μικρά συντάγματα, τα οποία μπορεί να τους έχουν δοθεί από πριν), να αντιστοιχούν την αρχή ή το τέλος προτάσεων σε κάποια κείμενα, που έχουν ακούσει ή διαβάσει, αν ανταποκρίνονται σε ένα απλό κείμενο οδηγιών (π.χ. να σχεδιάσουν μια εκδρομή με βάση τις οδηγίες ή να γράφουν μια λίστα για προμήθειες με βασικές ανάγκες κάποιας ξενοδοχειακής μονάδας).

Στις τεχνικές πρόσληψης πληροφοριών οι μαθητές μπορούν να ασκηθούν καλύτερα, όταν ασχολούνται καλύτερα όταν ασχολούνται με αυθεντικά κείμενα, που προκαλούν το ενδιαφέρον των μαθητών και συνεπώς υποστηρίζουν ένα φυσικό τρόπο ακοής και διαβάσματος (π.χ. αποσπάσματα από διαφημιστικά φυλλάδια, άρθρα, εφημερίδες και περιοδικά, αγγελίες, συνεντεύξεις). Το βαθμό δυσκολίας δε θα πρέπει να τον προσδιορίζει η έκταση των κειμένων αλλά το είδος τους και αναφερόμενες σε αυτά ασκήσεις.

Πρόσληψη πληροφοριών: προφορικός λόγος

B' τάξη A' Κύκλου και B' Κύκλος

Οι μαθητές θα πρέπει να είναι σε θέση να κατανοούν συνολικά ή επιλεκτικά αυθεντικά κείμενα που περιέχουν διάλογους ή μονολόγους, από τον τομέα των εμπειριών ή των ενδιαφερόντων τους. Τα κείμενα θα πρέπει να περιέχουν ποσότητα πληροφοριών ανάλογη με το επίπεδο του μαθητή και να έχουν λίγες άγνωστες λέξεις, των οποίων η σημασία θα συνεπάγεται από τα συμφραζόμενα και δεν θα επηρεάζει την κατανόηση. Η ταχύτητα του λόγου θα πρέπει να είναι η κανονική και η προφορά να μην έχει ή να έχει ελάχιστα διαλεκτικά στοιχεία.

Διάρκεια των κειμένων:

- B' τάξη A' Κύκλου: το πολύ 2-3 λεπτά
- B' Κύκλος: το πολύ 5 λεπτά

Πρόσληψη πληροφοριών: γραπτός λόγος

Οι μαθητές θα πρέπει να είναι σε θέση να κατανοούν αυθεντικά ή φαινομενικά αυθεντικά κείμενα με θέματα τα οποία έχουν σχέση με τις εμπειρίες και τα ενδιαφέροντά τους. Τα κείμενα μπορεί να περιέχουν άγνωστες λέξεις των οποίων η σημασία θα συνεπάγεται από τα συμφραζόμενα ή άγνωστες λέξεις που δεν είναι σημαντικές για την κατανόηση.

Έκταση των κειμένων:

- B' τάξη A' Κύκλου: το πολύ 250 λέξεις
- B' Κύκλος: το πολύ 500 λέξεις.

Αυτά τα δεδομένα σχετικά με την έκταση του κειμένου από μόνα τους δεν λένε τίποτα για το βαθμό δυσκολίας του, επειδή αυτόν τον προσδιορίζουν όχι η έκταση αλλά το είδος του κειμένου και οι αναφερόμενες σε αυτό ασκήσεις. Γι' αυτό το λόγο η έκταση των κειμένων, όπως δίνεται αυτή παραπάνω δεν πρέπει να θεωρείται δεσμευτική και δεν αποκλείει μικρότερα κείμενα.

2.3. Μεταβίβαση πληροφοριών: προφορικός και γραπτός λόγος

Πρόσληψη και μεταβίβαση πληροφοριών βρίσκονται συχνά σε στενή σχέση μεταξύ τους και εμφανίζονται πολλές φορές ταυτόχρονα και στην πραγματικότητα και στο μάθημα. Πρέπει όμως να διδάσκονται να ασκούνται οι μαθητές σε αυτές με διαφορετικές τεχνικές. Και οι διδακτικοί στόχοι διαφέρουν μεταξύ τους, ανάλογα με το επίπεδο γνώσεων, μια και οι αποδεκτικές δεξιότητες της πρόσληψης πληροφοριών αναπτύσσονται γρηγορότερα από τις δεξιότητες της μεταβίβασης πληροφοριών. Γι' αυτό πρέπει να γίνεται πιο εντατική άσκηση στην ομιλία και στη γραφή απ' ό,τι στην ακουστική και αναγνωστική κατανόηση.

Προφορικός λόγος

Μεταβίβαση πληροφοριών, δηλαδή «μονόλογος», θα πρέπει να εμφανίζεται μόνο στα πλαίσια διαλόγου (π.χ. εντός μιας συνομιλίας). Σε αυτό το επίπεδο γνώστης της γλώσσας δεν πρέπει να επιβαρύνονται οι μαθητές με είδη κειμένων που περιέχουν μονόλογο, όπως διάλεξη ή ομιλία, που προϋποθέτουν μακρύ μονόλογο ανεξάρτητα από επικοινωνιακή κατάσταση. Η ομιλία σε αυτό το επίπεδο συσχετίζεται με τον συνομιλητή και είναι στενά συνδεδεμένη με την επικοινωνιακή κατάσταση. Εννοείται ότι οι μαθητές θα πρέπει να εισάγονται σταδιακά στην ομιλία που είναι συνδεδεμένη με επικοινωνιακή κατάσταση, σε ομιλία που να αναφέρεται σε κάποιο θέμα («μιλώ για»), π.χ.:

- περιγραφική: σύντομη συναφή περιγραφή όντων, πραγμάτων κ.λπ.
- αφηγηματική: σύντομη αναφορά ή διήγηση ενός συμβάντος / βιώματος
- επιχειρηματολογία: σύντομη έκφραση άποψης (π.χ. αναφορά σε μια άποψη και διατύπωση εναλλακτικής άποψης και αιτιολόγησης).

Γραπτός λόγος

Έχει διαπιστωθεί ότι ο γραπτός λόγος είναι μια δεξιότητα που την χρειάζονται σχετικά σπάνια οι μαθητές σε αυθεντικές εκτός σχολείου επικοινωνιακές καταστάσεις. Από την άλλη πλευρά η παραγωγή γραπτών κειμένων προωθεί τη διαδικασία μάθησης σε μεγάλο βαθμό, επειδή οι μαθητές σχεδιάζουν και πραγματώνουν τη γλώσσα σιγά, συγκεντρωτικά και συνειδητά (κατά το γραπτό λόγο εγείρονται σχετικά υψηλές αιτήσεις και στην τυπική ορθότητα). Συνεπώς, ο γραπτός λόγος ανταποκρίνεται στο γνωστικό και νοητικό επίπεδο των μαθητών ΤΕΕ. Γι' αυτό θα πρέπει να δίδεται στο γραπτό λόγο ιδιαίτερη σημασία.

- Ο γραπτός λόγος θα πρέπει, αν είναι δυνατόν, να είναι αυθεντικός (π.χ. αλληλογραφία της τάξης, έγγραφες αιτήσεις σε αρχές, παρακλήσεις για πληροφοριακό υλικό κ.λπ.) Αυτό, εμπειρικά, χρησιμεύει ως σπουδαίο κίνητρο, επειδή υπάρχει μια αυθεντική κατάσταση χρησιμότητας με πραγματικούς γερμανόφωνούς συνομιλητές. Αν υπάρχει ανάγκη, μπορούμε να ανατρέξουμε στον τεχνητό (προσποιητό) γραπτό λόγο, π.χ. μια πλασματική επιστολή σε έναν γερμανόφωνο πελάτη.

Συμπληρωματικά προσφέρεται ελεύθερο δημιουργικό γράψιμο, το οποίο εξυπηρετεί την ανάγκη δημιουργικής έκφρασης των μαθητών, π.χ. εφευρίσκουν μια ιστορία με αφορμή μια εικόνα.

Ο συναφής προφορικός και γραπτός λόγος είναι εξαιρετικά περίπλοκες και δύσκολες διαδικασίες, γιατί σε αυτές ενεργοποιούνται όλα τα επίπεδα της γλώσσας ταυτόχρονα (προφορά / ορθογραφία, μορφοσύνταξη, λεξιλόγιο, συνοχή κειμένου, περιεχόμενο, δομή ...).

Έχει διαπιστωθεί ότι οι μαθητές τις περισσότερες φορές δυσανασχετούν με την περιπλοκότητα της άσκησης. Γι' αυτό θα πρέπει το κείμενο να διδάσκεται σταδιακά και να γίνεται τμηματικά η επεξεργασία του. Συγκεκριμένα σ' ένα γραπτό κείμενο θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη τα εξής:

- διευκρίνιση της κατάσταση (ποιος γράφει σε ποιον και για ποιο θέμα - αφορμή, στόχος, είδος κειμένου)
- διευκρίνιση περιεχομένου, π.χ. συλλογή και ταξινόμηση των κυριότερων σημείων (λέξεων), σχεδιασμός δομής περιεχομένου
- καταγραφή κατά την προετοιμασία απλών προτάσεων
- γραφή ολόκληρου του κειμένου, αφού δοθεί προσοχή στη δομή του (σύνδεσμοι, αντωνυμίες, σύνταξη προτάσεων ...)
- εκ νέου επεξεργασία, διόρθωση.

Με αυτό τον τρόπο μειώνεται η περιπλοκότητα της (επικοινωνιακής) άσκησης, επειδή οι μαθητές μπορούν να συγκεντρώνουν κάθε φορά την προσοχή τους σε ένα μόνο επίπεδο.

Στο γραπτό και προφορικό λόγο θα πρέπει να γίνει εκμετάλλευση όλων των δυνατοτήτων, ώστε να γίνει η διόρθωση από τους ίδιους τους μαθητές. Κατά την εκτίμηση θα πρέπει να παίξει σπουδαίο ρόλο το είδος του κειμένου, η σχέση των συμμετεχόντων και η σκοπιμότητα του κειμένου, και όχι μόνο η γλωσσική μορφή.

2.4. Η αισθητική πλευρά της γλώσσας

Η ανάγνωση λογοτεχνικών κειμένων και η τακτική ενασχόληση με αυτά μπορεί να εμπλουτίσει σημαντικά το μάθημα, επειδή αυτά επιτρέπουν στους μαθητές να κατανοήσουν καλύτερα τον κόσμο και τους ανθρώπους και ακόμα να δίνουν αφορμές για πραγματικές γλωσσικές πράξεις.

Ο καθηγητής θα πρέπει να επιδιώκει:

- να αφυπνίσει την επιθυμία των μαθητών του να διαβάσουν λογοτεχνικά κείμενα (ποιήματα, τραγούδια, μύθους, διηγήματα κ.λπ.)
- να εναισθητοποιήσει τους μαθητές στην αισθητική πλευρά της γλώσσας
- να μεταδώσει, μέσα από την ενασχόληση με λογοτεχνικά κείμενα, πληροφορίες για τον πολιτισμό των γερμανόφωνων χωρών.

Η ενασχόληση με τη λογοτεχνία θα πρέπει να ευχαριστεί τους μαθητές. Γι' αυτό πρέπει να επιλέγονται λογοτεχνικά κείμενα που έχουν σχέση με τις εμπειρίες τους (π.χ. λογοτεχνία για νέους). Τα λογοτεχνικά κείμενα δίνουν επίσης αφορμή ώστε οι μαθητές να προσέχουν και τον τρόπο έκφρασης.

Η ενασχόληση με τα λογοτεχνικά κείμενα μπορεί να γίνεται και βάσει της προσωπικής άποψης του κάθε μαθητή. Ο μαθητής θα πρέπει να έχει το δικαίωμα να δώσει τη δική του ερμηνεία στόκειμενο. Σε αυτές τις περιπτώσεις αρκεί να εμπνευστεί γλωσσικά από το κείμενο, όσο απαιτεί αυτή η υποκειμενική προσέγγιση.

Αν θεωρείται σκόπιμο, μπορούν να μεταβιβαστούν και πληροφορίες για συγγραφείς και για ενδιαφέροντα από άποψη ιστορίας της λογοτεχνίας γεγονότα σε μορφή που να συμβαδίζει με την ηλικία των μαθητών.

2.5. Μετάφραση

Η μετάφραση παίζει, σε σχέση με τα άλλα πεδία επικοινωνίας, δευτερεύοντα ρόλο. Μεταφραστικές ασκήσεις μπορεί να γίνονται σε συγκριτική βάση, όταν πρόκειται για δύσκολα γλωσσικά φαινόμενα, και θα πρέπει να εντάσσονται σε τεχνητές καταστάσεις επικοινωνίας.

Δεν πρέπει με κανένα τρόπο να χρησιμοποιηθεί αυτό το πεδίο επικοινωνίας περισσότερο απ' ό, τι χρειάζεται, π.χ. δεν πρέπει να γίνεται αδικαιολόγητη χρήση της μητρικής γλώσσας κατά τη μελέτη των κειμένων ή κατά την καθημερινή επικοινωνία στο μάθημα.

Οι μαθητές θα πρέπει να είναι σε θέση να μεταφράζουν σε καθημερινές καταστάσεις προφορικής επικοινωνίας μεταξύ Ελλήνων και Γερμανών. Στην περίπτωση αυτή δεν απαιτείται τόσο να είναι τα γερμανικά μορφολογικά ορθά, όσο να είναι κατανοητά.

3. Ανάπλαση γνώσεων και γνώση για μάθηση, γλώσσα και επικοινωνία

Στα TEE οι μαθητές διαθέτουν αυξημένες νοητικές και γνωστικές ικανότητες και αναπτύσσονται σταδιακά σε αυτόνομους και υπεύθυνους ανθρώπους. Έτσι δίνονται οι προϋποθέσεις, υπερβαίνοντας τα όρια της απλής μελέτης και εξάσκησης, να προσαρμόσουν τη διαδικασία μάθησης στις ανάγκες τους και να εμβαθύνουν στις βασικές δομές της γλώσσας και στις συνθήκες λεκτικών πράξεων (επικοινωνίας).

Αυτή η γνώση δεν είναι αυτοσκοπός, αλλά πρέπει να προωθήσει τη διαδικασία μάθησης και την επικοινωνιακή συμπεριφορά. Ο διδακτικός τομέας «Ανάπλαση γνώσεων και γνώση για μάθηση, γλώσσα και επικοινωνία» πρέπει να συμβάλλει, ώστε:

- a. να βελτιώσουν οι μαθητές, όσο το δυνατόν περισσότερο, τη διαδικασία της εκμάθησης της γλώσσας στα σχολεία
- β. να ελέγχουν την επικοινωνιακή συμπεριφορά τους, ακόμα και όταν δεν κατέχουν πολύ καλά τη γλώσσα,
- γ. να μπορούν να επεκτείνουν τις γνώσεις τους εκτός σχολείου μόνοι τους, χωρίς καθηγητή, ανάλογα με τις ατομικές τους ανάγκες.

Διδακτικοί στόχοι

Για το μάθημα της γερμανικής γλώσσας στα TEE θα πρέπει αυτός ο διδακτικός τομέας να παίξει σίγουρα έναν σπουδαίο ρόλο. Προσφέρει πλήθος δυνατοτήτων για αυθεντικές λεκτικές πράξεις στα γερμανικά. Οι διδακτικοί στόχοι είναι γενικοί και δεν μπορούν να δοθούν ξεχωριστά για κάθε τάξη. Θα πρέπει όμως οι μαθητές σταδιακά και ανάλογα με το επίπεδο των γνώσεών τους να αποκτήσουν γνώσεις για ικανοποιητική χρήση της γερμανικής γλώσσας (στοιχειώδεις γνώσεις μέχρι το τέλος της Β' τάξης του Α' Κύκλου, βασικές γνώσεις μέχρι το τέλος του Β' Κύκλου).

Υποτομέας α: Ανάπλαση ιδεών και εμπειριών και γνώσεις για την εκμάθηση γλωσσών γενικά

- Οι μαθητές πρέπει να μάθουν να αντιμετωπίζουν με κριτικό πνεύμα τις θέσεις τους και τις πεποιθήσεις τους για την εκμάθηση γλωσσών και να τις ανταλλάσσουν στην συνομιλία με άλλους.

- Θα πρέπει να αντιμετωπίζουν τις διδακτικές εμπειρίες τους και να είναι έτοιμοι να τις χρησιμοποιήσουν για την περαιτέρω διαδικασία μάθησης.
- Θα πρέπει να βρουν το δικό τους «στιλ» μάθησης και να μπορούν να οργανώσουν αντίστοιχα τη διαδικασία.
- Θα πρέπει να γνωρίζουν διάφορες τεχνικές μάθησης και να είναι σε θέση να τις εφαρμόζουν για να επεκτείνουν μόνοι τις γνώσεις τους.
- Τέτοιες τεχνικές μάθησης είναι π.χ.: αποστήθιση, σημειώσεις, επανάληψη, αντιγραφή, διάβασμα μεγαλόφωνα, μετάφραση, συλλογή παραδειγμάτων και κατάταξη αυτών, σύγκριση με τη μητρική γλώσσα, χρήση οπτικών βοηθητικών μέσων κ.λπ.
- Θα πρέπει να είναι έτοιμοι να δοκιμάσουν διάφορες τεχνικές μάθησης και να αναπτύσσουν περαιτέρω τη δική τους συμπεριφορά μάθησης ανάλογα με τον τρόπο μάθησης και τις εμπειρίες τούς.
- Θα πρέπει να είναι σε θέση να γνωρίσουν και να εκτιμήσουν τις αποδόσεις τους (καλές αποδόσεις και αδύνατα σημεία), τόσο γενικότερα όσο και αναφορικά με κάποια συγκεκριμένη απόδοση / άσκηση (ορθότητα, ευχέρεια, καταλληλότητα).

Υποτομέας β: Ανάπλαση γνώσεων και γνώσεις για γλώσσα και επικοινωνία

Αυτός το διδακτικός υποτομέας αναλύεται λεπτομερέστερα σε σχέση με του τομείς δεξιοτήτων και τους γλωσσικούς επιμέρους τομείς. Εδώ παρατίθενται περιληπτικά τα σπουδαιότερα σημεία:

- Γνώσεις για τις προϋποθέσεις της επικοινωνίας στα διάφορα επικοινωνιακά πεδία.

Εδώ πρόκειται για στρατηγική και πραγματολογική γνώση που πρέπει να διαθέτει ένας ομιλητής για να μπορεί να επικοινωνεί επιτυχώς –γενικά και με ατελείς γλωσσικές γνώσεις.

- Στρατηγικές κατανόησης, π.χ. η ικανότητα να χρησιμοποιεί διαφορετικούς τρόπους διαβάσματος ανάλογα με το είδος του κειμένου και το στόχο κατανόησης.
- Στρατηγικές παραγωγής, π.χ. η ικανότητα σχεδιασμού παραγωγής γραπτού κειμένου και βαθμιαίας πραγματοποίησης των ξεχωριστών επιπέδων του κειμένου.
- Στρατηγικές που στηρίζονται στην αλληλεπίδραση, π.χ. στρατηγικές αντικατάστασης, όταν προκύπτουν δυσκολίες κατανόησης.
- Γνώση για κοινωνικομορφωτική επικοινωνιακή συμπεριφορά σε περιβάλλον μεταξύ συνομιλητών που μιλούν τη γλώσσα την οποία μαθαίνουμε ή σε οποιοδήποτε περιβάλλον.

Υποτομέας γ: Ικανότητα για επέκταση γνώσεων

Στους μαθητές θα πρέπει να μεταδοθεί η γνώση που θα τους επιτρέπει να επεκτείνουν από μόνοι τους τις γλωσσικές τους γνώσεις και δυνατότητες.

Συγκεκριμένα πρέπει να έχουν την ικανότητα:

- να διευρύνουν αυτοδύναμα τις γνώσεις τους για το αντικείμενο «γερμανική γλώσσα», δηλαδή να αποκτήσουν νέες εμπειρίες για τη γερμανική γλώσσα –π.χ. να ξέρουν να χρησιμοποιούν τις γραμματικές ή τα λεξικά (μονόγλωσσα ή δίγλωσσα) και να συνηθίσουν να κάνουν σαφείς ερωτήσεις σε κάποιον που μιλά τα γερμανικά σαν μητρική γλώσσα.
- σε απλό επίπεδο να συγκρίνουν στοιχεία / δομές της ελληνικής μητρικής γλώσσας με τα αντίστοιχα της γερμανικής, ώστε να βρουν π.χ. την αιτία των δυσκολιών κατανόησης ή των χαρακτηριστικών λαθών.
- να χρησιμοποιούν τεχνικές μάθησης για να βελτιώσουν τις γλωσσικές γνώσεις τους.

4. Διδακτικοί στόχοι και περιεχόμενα στους επιμέρους γλωσσικούς τομείς

Όταν ορίζονται οι διδακτικοί στόχοι στους επιμέρους γλωσσικούς τομείς πρέπει τα γλωσσικά μέσα (γραμματική, λεξιλόγιο) που είναι κάθε φορά κατάλληλα για το επίπεδο των γνώσεων να βρίσκονται σε συνάρτηση με το περιεχόμενο και να είναι ανάλογα με τις λειτουργίες (θεματολογική περιοχή, καταστάσεις, συμφραζόμενα, λεκτικές πράξεις κ.λπ.) που εκπληρεί η γλώσσα.

Παράδειγμα 1ο (πραγματική αλληλεπίδραση)

κατάσταση επικοινωνίας:	συζήτηση στην τάξη
πράξη επικοινωνίας:	συζήτηση
λεκτική πράξη:	γίνονται προτάσεις από τους μαθητές
γλωσσικά μέσα:	man könne, müsste, sollte
γραμματική:	χρήση Konjunktiv II
λεξιλόγιο:	Umwelt, Umweltschutz, Tourismus, Hotelkomplexe (σχέση τουρισμού και προστασίας περιβάλλοντος)

Παράδειγμα 2ο (προσποιητή αλληλεπίδραση)

κατάσταση επικοινωνίας:	στη ρεσεψιόν
πράξη επικοινωνίας:	παράκληση για πληροφορίες
λεκτική πράξη:	πληροφορούμαι για τις αναχωρήσεις
γλωσσικά μέσα:	Wissen Sie wann? Können Sie mir sagen, ob?
γραμματική:	χρήση indirekter Fragesatz
λεξιλόγιο:	Bus, abfahren, umsteigen, ankommen

4.1. Θέματα / καταστάσεις / πολιτισμός

Στα TEE οι μαθητές βιώνουν μια υπαρξιακά σημαντική ηλικία. Στη μετάβαση από τη νεαρή στην ενήλικη ζωή αυξάνεται η συνειδητοποίηση της κοινωνικής πραγματικότητας. Κατά την αναμέτρησή τους με τον κόσμο των ενήλικων οι νέοι προσπαθούν να ανακαλύψουν τις δικές τους θέσεις και προσανατολισμούς. Για την επιλογή των θεμάτων που πραγματεύονται στο μάθημα της γερμανικής γλώσσας πρέπει να ληφθούν υπόψη όλα αυτά. Αφενός τα θέματα θα πρέπει να ανταποκρίνονται στα ειδικά ηλικιακά ενδιαφέροντα και να στις επικοινωνιακές ανάγκες των μαθητών στη γερμανική γλώσσα, αφετέρου θα πρέπει να εγείρουν την ανάγκη συμμετοχής στο μάθημα, να παρακινήσουν τους μαθητές από μια εσωτερική τους ανάγκη να εκφράσουν τη γνώμη τους, να πάρουν θέση πάνω σε ένα θέμα και να αντικρούσουν τυχόν διαφορετικές απόψεις με επιχειρήματα.

Τέτοιοι θεματικοί τομείς είναι π.χ.:

- οι νέοι στην κοινωνία / συμμετοχή των νέων στη δόμηση της κοινωνικής ζωής, πολιτιστικές ομάδες
- μόδα, μουσική κ.λπ.
- όνειρα, επιθυμίες, συναισθήματα
- επαγγελματικά σχέδια, οικογένεια, ρόλος των φύλων
- προβλήματα της εποχής μας (περιβάλλον, ναρκωτικά, επιπτώσεις της τεχνολογικής εξέλιξης)
- άλλοι πολιτισμοί: προβλήματα των πολιτισμών σχετικά με την αφομοίωση ή την απομόνωσή τους.

Η πραγμάτευση των θεμάτων θα πρέπει να είναι κατά το μέγιστο δυνατόν «διαπολιτισμική». Επιπλέον θα πρέπει, μέσα από τη μεταβίβαση γνώσεων για τον πολιτισμό, την κοινωνία και την ιστορία, να αφυπνίζει και να διευκολύνει την κατανόηση για τη διαφορετικότητα των ξένων γλωσσικών και πολιτιστικών κοινοτήτων και να παρακινεί σε συλλογισμούς σχετικά με ατομικούς κανόνες και συνήθειες ζωής.

Εδώ, επίσης, προσφέρονται δυνατότητες για αυθεντική επικοινωνία των μαθητών, οι οποίοι μπορούν και οι ίδιοι π.χ. να αναζητήσουν επίκαιρο πληροφοριακό και εποπτικό υλικό ή να αναφέρουν προσωπικές τους εμπειρίες και βιώματα.

Ειδικότερα για τον Β' Κύκλο:

Οι γενικές αρχές όπως αναφέρθηκαν παραπάνω ισχύουν και για τον Β' Κύκλο. Ωστόσο, επιπλέον, θα δοθεί έμφαση σε θέματα και καταστάσεις που αφορούν την ειδικότητα, όπως π.χ.:

- ταξίδια (εισιτήρια, κρατήσεις, δρομολόγια, μεταφορικά μέσα, κατάλυμα, διατροφή, διασκέδαση κ.λπ.)
- κοινωνικές συναναστροφές: συζήτησεις για ποικίλα θέματα γενικού ενδιαφέροντος (καιρός, αθλητισμός, εκδρομές, πολιτιστικά δρώμενα, υγεία κ.λπ.)
- εξυπηρέτηση πελατών σε ξενοδοχειακές επιχειρήσεις: room-service, ενοικίαση αυτοκινήτου, παράπονα κ.λπ.)

4.2. Λεκτικές πράξεις

Οι μαθητές θα πρέπει να είναι σε θέση –ήδη από το τέλος της Β' τάξης του Α' Κύκλου– να πραγματοποιούν στα γερμανικά τις σημαντικότερες λεκτικές πράξεις που απαιτούνται σε καθημερινές καταστάσεις επικοινωνίας. Κάθε λεκτική πράξη μπορεί να πραγματοποιηθεί με γλωσσικά μέσα διαφορετικής δυσκολίας:

Wunsch

Ich möchte schwimmen gehen:

Ich würde gerne schwimmen gehen.

Οι λεκτικές πράξεις γίνονται περισσότερο περίπλοκες, ήτοι πραγματοποιούνται με γλωσσικά μέσα μεγαλύτερης δυσκολίας, από την Β' τάξη του Α' Κύκλου ως τον Β' Κύκλο. Θα πρέπει όμως πάντοτε να δίνεται προσοχή στην κατάλληλη έκφραση: (ερώτηση που απευθύνεται σε πελάτη του ξενοδοχείου) Mfchten Sie ein Zimmer mit Blick aufs Meer? (κατάλληλος τρόπος) Willste das Meer sehen? (ακατάλληλος τρόπος). Ένας κατάλογος με λεκτικές πράξεις υπάρχει στο ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1.

4.3. Λεξιλόγιο

Γίνεται διάκριση μεταξύ ενεργητικού και παθητικού λεξιλογίου.

Το ενεργητικό λεξιλόγιο περιλαμβάνει όλες εκείνες τις λέξεις, οι οποίες με την άσκηση περνούν μεθοδευμένα στις παραγωγικές γνώσεις του μαθητή. Στο αποδεκτικό λεξιλόγιο κατανόησης περιλαμβάνονται οι λέξεις οι οποίες ενεργοποιούνται, όταν ο μαθητής πρέπει να καταλάβει κάτι, αλλά δε μπορεί να τις χρησιμοποιήσει για την παραγωγή λόγου.

Το ενεργητικό λεξιλόγιο των μαθητών θα πρέπει στο τέλος της Β' τάξης του Α' Κύκλου να περιλαμβάνει περίπου 500 λέξεις, ενώ στο τέλος του Β' Κύκλου περίπου 1000 λέξεις. Σχετικά με την έκταση του αποδεκτικού λεξιλογίου (λεξιλογίου κατανόησης) δεν μπορούν να δοθούν καθόλου στοιχεία.

Η επιλογή του λεξιλογίου εξαρτάται άμεσα από τις θεματικές περιοχές και καταστάσεις που πραγματεύονται στο μάθημα.

Όταν επιλέγεται το λεξιλόγιο, θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη τα εξής:

- Η μορφολογία και η σύνταξη θα πρέπει να είναι ανάλογη με το περιεχόμενο της γραμματικής που διδάσκεται κάθε χρόνο.
- Το ήδη γνωστό λεξιλόγιο μπορεί να αξιοποιηθεί και στην παραγωγή λέξεων (π.χ. Hochhaus, Umweltschutz, Schnellstraße, Gebrauchsanweisung).

4.4. Παραγωγή λέξεων

Οι μαθητές θα πρέπει σταδιακά και ανάλογα με το επίπεδο των γνωσεών τους να είναι ακόμα σε θέση να κατανοούν παραγωγές λέξεις, δηλ.:

- Komposita aus VERB + NOMEN: Badehose, Hotelzimmer ...
- Komposita aus ADJEKTIV + NOMEN: Hochhaus, Altstadt ...
- AGENS-Nominalisierungen auf -er aus Verben: Fahrer, Leser ...
- Nominalisierungen aus Verben: essen - das Essen, antwort - die Antwort
- Nomen mit der Nachsilbe -in: Freundin, Lehrerin ...
- Adjektive und Nomen mit der Vorsilbe un-: unbekannt, Unruhe
- Verben mit den Vorsilben mit-, wieder-, weiter-, zurück-: mitmachen, wiederkommen, weiterfahren, zurückbringen ...
- ADVERB + NOMEN: Außenpolitik, Innentasche ...
- PRÄPOSITION + NOMEN: Mitarbeit, Nebenstraße ...
- Ableitung auf -ung, -schaft, -keit und -heit: Anmeldung, Ausbildung, Freundschaft, Freiheit, Menschlichkeit ...

Σε αυτό το επίπεδο δεν επιδιώκεται ενεργητική ικανότητα στην παραγωγή λέξεων.

4.5. Γραμματική

Η επιλογή της γραμματικής προσανατολίζεται μεταξύ άλλων και

- στη συχνότητα και τη σημασία των γραμματικών φαινομένων,
- στις εκάστοτε λεκτικές πράξεις,
- στη δυσκολία που παρουσιάζουν οι δομές,
- στο επίπεδο που έχουν κάθε φορά οι μαθητές.

Θα πρέπει να γίνει διαχωρισμός ανάμεσα στις γραμματικές δομές, τις οποίες οι μαθητές θα πρέπει να κατέχουν ενεργητικά, και σε εκείνες τις οποίες θα πρέπει να κατέχουν μόνο αποδεκτικά για την αποκωδικοποίηση (ή κατανόηση) των κειμένων.

Αφηρημένες γνώσεις στη γραμματική δεν αποτελούν μαθησιακό στόχο.

Η γραμματική έχει νόημα, όταν αποτελεί μέσο για σωστή και κατανοητή επικοινωνία.

Ένας ανάλογος κατάλογος συντακτικών και μορφολογικών δομών βρίσκεται στο ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2.

4.6. Γραφή / Προφορά

Πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή, ώστε οι μαθητές να γράφουν ευανάγνωστα και σε ένα λειτουργικό πνεύμα. Επιπλέον να αποδίδεται σημασία στην σωστή ορθογραφία. Οι μαθητές θα πρέπει να είναι σε θέση να γράφουν σωστά, χωρίς ορθογραφικά λάθη, κείμενα καθ' υπαγόρευση με γνωστό και σποραδικά άγνωστο λεξιλόγιο.

Πρέπει να δίνεται εξαρχής μεγάλη σημασία στην εξάσκηση της προφοράς. Διδακτικός στόχος είναι η προφορά των μαθητών να πλησιάζει, και ως προς την άρθρωση και ως προς το ρυθμό και το λειτουργικό τονισμό, όσο το δυνατόν περισσότερο στη σωστή προφορά της γερμανικής γλώσσας. Αυτό αφορά τόσο την ευχέρεια όσο και την καταληπτότητα. Αντικείμενο άσκησης είναι κατά κύριο λόγο η σωστή άρθρωση των φθόγγων, στην προφορά των οποίων έχουν δυσκολίες οι Έλληνες. Αυτοί είναι:

Φωνήεντα

- η διαφορά «ο» και «ε»
- η διαφορά μεταξύ «μακρού - βραχέως»
- το μακρύ [e:], [o:]
- οι φθόγγοι «φ» και «ό»
- το αδύνατο τελικό «-ε» και «-ερ»

Σύμφωνα

- οι φθόγγοι «-ich» και «-ach»
- οι φθόγγοι «s» και «sch»
- «sch» στο «sp» :
- «sch» στο «st»
- οι κλειστοί φθόγγοι [p/b], [t/d], [k/g] και [v/g] (sing) - [h] και κλειστός γλωσσιδικός (Knacklaut).

Επιπλέον πρέπει να γίνει εξάσκηση σε δύσκολους συνδυασμούς φθόγγων σε διαφορετικές θέσεις (αρχικός φθόγγος, εσωτερικός φθόγγος, καταληκτικός φθόγγος).

Κατά τον τονισμό πρέπει να γίνεται εξάσκηση ιδιαίτερα στους ακόλουθους τομείς:

- προφορά της λέξης σύμφωνα με τα μέρη του σχηματισμού της (ρήματα χωριζόμενα ή μη χωριζόμενα, Komposita) και σε ξένες λέξεις (diskutieren, Diskussion)
- προφορά της πρότασης
- τονισμός της πρότασης (αυξητικός, σταθερός, πτωτικός).

Η ανάγνωση δυνατά είναι μια πολύ περίπλοκη και δύσκολη δεξιότητα, η οποία σπάνια χρειάζεται σε πραγματικές καταστάσεις. Δεν αποτελεί επομένως διδακτικό στόχο. Μπορεί όμως, εφόσον προετοιμάζεται σωστά, να τεθεί ως μεθοδικό βοήθημα στην άσκηση της προφοράς.

Γ. Τρόπος διδασκαλίας

1. Αρχές του μαθήματος

Παιδαγωγική κατεύθυνση

Το μάθημα ως σύνολο (το περιεχόμενο και τα θέματα του, το είδος, η ποικιλία και η ποσότητα του διδακτικού υλικού, η μορφή των ασκήσεων και οι επεξηγήσεις) θα πρέπει να διαμορφώνεται κατά τρόπον ώστε να λαμβάνονται υπόψη τόσο οι διαφορετικές εμπειρίες και τα κίνητρα των μαθητών, όσο και το μαθησιακό και ψυχολογικό επίπεδο ανάπτυξης και η ικανότητα αντίληψης.

Επικοινωνιακή προσέγγιση

Οι μαθητές μαθαίνουν γερμανικά για να μπορέσουν να χρησιμοποιήσουν αυτή τη γλώσσα ως μέσο κατανόησης και επικοινωνίας. Ως εκ τούτου θα πρέπει να μάθουν να κατανοούν κάθε φορά τις επικοινωνιακές καταστάσεις και να εκφράζονται ανάλογα. Ο προσδιορισμός των διδακτικών στόχων προσανιτολίζεται σε επικοινωνιακούς στόχους / δράσεις.

Τούτο σημαίνει ότι η γραμματική είναι αντίστοιχη με τις εκάστοτε επικοινωνιακές καταστάσεις και λεκτικές πράξεις, ενίστε δε και δευτερεύουσας σημασίας. Η γραμματική θα πρέπει να εισάγεται επαγωγικά, δηλ. από το παράδειγμα στον κανόνα. Οι μαθητές θα πρέπει να παρακινούνται μέσω κατάλληλων διδακτικών μεθόδων, να βρίσκουν κανόνες οι ίδιοι και να τους διατυπώνουν.

Διαπολιτισμική προσέγγιση

Με την εκμάθηση μιας ξένης γλώσσας αρχίζουν οι μαθητές –οι οποίοι είναι ήδη μέλη μιας πολιτισμικής κοινότητας– διάλογο με έναν άλλον πολιτισμό. Έτσι μιλάμε για «διαπολιτισμική» μάθηση. Για αυτό το λόγο αποκτά η συγκριτική πολιτισμική θεώρηση ιδιαίτερο βάρος μέσα στο μάθημα της ξένης γλώσσας, ενώ ταυτόχρονα γίνεται αναφορά και στον πολιτισμό και των ίδιων των μαθητών. Τα ξένα πολιτισμικά στοιχεία επιδρούν σαν ένας καθρέφτης, ο οποίος προσφέρει στους μαθητές τη δυνατότητα να συνειδητοποιήσουν και τη δική τους πολιτισμική και κοινωνική οντότητα.

Παραδοσιακή διδασκαλία

Πρέπει να γίνει προσπάθεια γονιμοποίησης παραδοσιακών τρόπων διδασκαλίας και μάθησης. Μέθοδοι όπως π.χ. η εντατική επανάληψη, η αποστήθιση, η μετάφραση και μια έντονα καθοδηγούμενη γλωσσική συμπεριφορά μπορούν να ενσωματωθούν σ' ένα μάθημα στο οποίο εναλλάσσονται οι μέθοδοι διδασκαλίας, αλλά παραμένει εμφανής η θεματολογική συνοχή.

Αυτές οι μέθοδοι έχουν μια σπουδαία θέση στη διαδοχή των φάσεων διδασκαλίας και των φάσεων των ασκήσεων, οι οποίες οδηγούν σταδιακά στην κατανόηση και παραγωγή κειμένων.

Γλώσσα διδασκαλίας

Στο μοντέρνο μάθημα ξένης γλώσσας γίνεται προσπάθεια, ώστε καθηγητής και μαθητές να χρησιμοποιούν όσο το δυνατόν πιο συχνά την ξένη γλώσσα, διότι το μάθημα είναι η μοναδική ευκαιρία για τους μαθητές να ακούσουν και να χρησιμοποιήσουν την ξένη γλώσσα σε αυθεντική κατάσταση επικοινωνίας.

Οι μαθητές πρέπει να συνεννοούνται και μεταξύ τους και με τον καθηγητή στα γερμανικά. Όμως, η ελληνική γλώσσα μπορεί κατά περίπτωση να χρησιμοποιείται σε κάποιες καταστάσεις κατά τη διάρκεια του μαθήματος. Προπάντων σε δυσεπίλυτα προβλήματα κατανόησης και συνεννόησης μπορεί με τη βοήθεια μιας μικρής μετάφρασης από τον καθηγητή, να επιτευχθεί γρήγορα σαφήνεια (π.χ. σε δύσκολες επεξηγήσεις λεξιλογίου ή γραμματικών φαινομένων, σε προαγγελίες οι οποίες και δυσκολεύουν γλωσσικά τους μαθητές). Κατ' αυτό τον τρόπο κερδίζεται χρόνος για φάσεις κατά τις οποίες οι μαθητές μιλούν γερμανικά. Επιπλέον, η ελληνική γλώσσα χρησιμοποιείται σκοπίμως στο πεδίο επικοινωνίας που ονομάζεται «μετάφραση», καθώς και σε συγκριτικές γραμματικές επεξηγήσεις.

Αυθεντικότητα

Στο μάθημα της γερμανικής γλώσσας επιδιώκεται η μεγαλύτερη δυνατή αυθεντικότητα. Αυτή αφορά τόσο στις καταστάσεις επικοινωνίας (ποιος επικοινωνεί με ποιον / με ποια πρόθεση / που / για ποιο θέμα ...) όσο και στο είδος των κειμένων. Η αυθεντικότητα είναι προύπόθεση για λεκτικές πράξεις και συντελεί στην ενεργοποίηση των μαθητών. Ακόμα και κατασκευασμένα κείμενα, τα οποία δεν μπορούν να αποφευχθούν τελείως στην αρχή, θα έπρεπε να ανταποκρίνονται, όσο το δυνατόν περισσότερο, στην μορφή και τα περιεχόμενα αυθεντικών κειμένων.

Πολυμορφία στις μεθόδους διδασκαλίας

Ένα αποτελεσματικό μάθημα θα πρέπει να διακρίνεται από ευρύτητα και πολυμορφία στις μεθόδους διδασκαλίας. Απαραίτητη είναι η πλούσια εναλλαγή ασκήσεων και η τακτική εναλλαγή μορφών διδασκαλίας καθώς και η χρήση διαφόρων εποπτικών μέσων. Ένα μάθημα γλώσσας που διακρίνεται για την ευρύτητα και την πολυμορφία των μεθόδων διδασκαλίας εμποδίζει τους μαθητές να βαρεθούν και ανταποκρίνεται στις ανάγκες διαφόρων τύπων μαθητών (οπτικού, ακουστικού, γνωστικού ...).

Η επιλογή και επεξεργασία των θεμάτων θα πρέπει να ανταποκρίνεται στο επίπεδο και στις ανάγκες των μαθητών. Αυτό ισχύει κυρίως γιατί τόσο οι μαθητές της Β' τάξης του Α' Κύκλου, εφόσον δεν συνεχίζουν στο Β' Κύκλο, όσο και οι μαθητές του Β' Κύκλου οδηγούνται σε ένα νέο κεφάλαιο της ζωής τους.

Πέρα από όλα αυτά, δεν θα πρέπει σε καμία περίπτωση να παραμεληθούν στα ΤΕΕ οι δημιουργικές, παιγνιώδεις μορφές διδασκαλίας και άσκησης, που ενεργοποιούν τη δημιουργικότητα των μαθητών και έχουν γι' αυτό μεγάλη αξία. Βέβαια, οι παιγνιώδεις μορφές διδασκαλίας δεν είναι αυτοσκοπός αλλά μια μέθοδος για να αναπτυχθούν επικοινωνιακές δεξιότητες και να γίνει άσκηση στα γλωσσικά μέσα.

Οι παιγνιώδεις μορφές διδασκαλίας ενεργοποιούν τους μαθητές ανάλογα με την ηλικία τους και τους βοηθούν να είναι πιο προσεκτικοί και συγκεντρωμένοι στο μάθημα. Με τα διδακτικά παιχνίδια μπορούν οι μαθητές να ασκηθούν ευχάριστα σε διδακτικά αντικείμενα, όπως το λεξιλόγιο και η γραμματική που ίσως δεν τους ενδιαφέρουν.

Πάντως το μάθημα στα ΤΕΕ κερδίζει διαρκώς σε ενδιαφέρον από άλλες πηγές, προπάντων μέσω ανάλογων με την ηλικία θεματικών ενοτήτων, μέσω της επικοινωνίας πάνω σ' ένα θέμα, καθώς και μέσω αναλόγων της ηλικίας μεθόδων.

Οι παιγνιώδεις μορφές διδασκαλίας παίζουν επίσης σημαντικό ρόλο στο πεδίο επικοινωνίας «αισθητική πλευρά της γλώσσας». Η ενεργητική με τη μορφή διδακτικού παιχνιδιού ενασχόληση με ποιήματα, τραγούδια ή διηγήματα βοηθά τους μαθητές να αναπτύξουν ευαισθησία και για την «αισθητική πλευρά της γλώσσας».

Φάσεις διδασκαλίας

Μια διδακτική ενότητα υποδιαιρείται γενικά σε τρεις φάσεις διδασκαλίας: τη φάση γλωσσικής αποδοχής, τη φάση γλωσσικής εμπέδωσης και τη φάση ελεύθερης χρήσης της γλώσσας.

- Στη φάση της αποδοχής της γλώσσας «Textarbeit» ο μαθητής αποδέχεται τη νέα ύλη. Διανοίγεται η σημασία τους και τα κείμενα αξιοποιούνται από πλευράς περιεχομένου και γλώσσας (ταξινόμηση επιχειρημάτων, συλλογή γλωσσικών μέσων, παραγωγή λεκτικών πεδίων κ.λπ.). Εδώ ακολουθεί μια φάση της γραμματικής, στην οποία παράγονται κανόνες με τη βοήθεια ενός επαρκούς αριθμού από παραδείγματα. Αυτή η φάση θα πρέπει να οργανωθεί κατά τέτοιο τρόπο, ώστε να συμμετέχουν οι ίδιοι οι μαθητές στην αναζήτηση κανόνων (καθοδηγούμενη εξιχνιαστική διαδικασία μάθησης).
- Η φάση της εμπέδωσης της γλώσσας, εμπέδωσης της διδαχθείσας ύλης μέσω της άσκησης (αυτοματισμός) και σταδιακά στην ικανότητα για μεταφορά της διδαχθείσας ύλης. Οι ασκήσεις γίνονται σταδιακά πιο ελεύθερες, ανεξάρτητες από την καθορισμένη ύλη.
- Τελικός στόχος είναι να χρησιμοποιηθεί η νεοδιδαχθείσα ύλη σε ελεύθερες καταστάσεις επικοινωνίας.

Σπουδή κειμένων συγκροτημένου λόγου

Τα κείμενα έχουν στο μάθημα της ξένης γλώσσας διάφορες λειτουργίες: Ως φορείς ενός συγκεκριμένου περιεχόμενου αποκαλύπτουν στον μαθητή ένα μέρος του κόσμου. Απαιτούν και προάγουν την κατανόηση, αποτελούν όμιως και αφορμή για έκφραση. Οι μαθητές επεξεργάζονται τα κείμενα νοηματικά και γλωσσικά. Τα κείμενα από την πλευρά τους προσφέρουν ποικίλες αφορμές για άσκηση. Κατά περίπτωση μπορούν οι μαθητές ακόμα και να τα μεταφράσουν.

Τα κείμενα είναι πρώτα απ' όλα μονάδες επικοινωνίας, οι οποίες έχουν συγκεκριμένο περιεχόμενο και εκφράζουν κάποια πρόθεση αυτού που μιλάει ή έχει γράψει το κείμενο. Ταυτόχρονα εμπεριέχουν και γλωσσικά στοιχεία (γραμματική, λεξιλόγιο). Αντίστοιχα επεξεργάζονται και τα κείμενα μέσα στο μάθημα: Κατ' αρχήν πρέπει να κατανοήσουν οι μαθητές –όπως και σε κάθε φυσική επικοινωνιακή πράξη– τα βασικά σημεία του κειμένου σαν μια ενότητα για επικοινωνία. Μόνο σ' ένα δεύτερο στάδιο επεξεργάζονται τα γλωσσικά στοιχεία. Τις περισσότερες φορές ακολουθούν δραστηριότητες που εκπορεύονται από το κείμενο,

π.χ. δίνονται στους μαθητές ασκήσεις που είναι συνδεδεμένες με το κείμενο ή τους ζητείται να εκφραστούν ελεύθερα σε σχέση με το περιεχόμενο του κειμένου.

Διεξαγωγή των ασκήσεων

Ο ασκήσεις συντελούν στο να αφομοιώνεται σιγά σιγά η νεοδιδαχθείσα ύλη, ώστε να οδηγούνται οι μαθητές στην ελεύθερη χρήση της γλώσσας. Διαφορετικοί τύποι ασκήσεων πρέπει να ακολουθούν ο ένας τον άλλον:

- Ασκήσεις οι οποίες προάγουν την ικανότητα των μαθητών να παίρνουν πληροφορίες (ασκήσεις πρόσληψης πληροφοριών).

Με αυτές τις ασκήσεις μαθαίνουν οι μαθητές τεχνικές για να κατανοούν και να επεξεργάζονται γλωσσικά τα κείμενα.

β) Ασκήσεις οι οποίες συντελούν στην ανάπτυξη των παραγωγικών δεξιοτήτων. Εδώ διακρίνονται τρεις τύποι:

- Ασκήσεις που εξυπηρετούν την αφομοίωση της διδαχθείσας ύλης (ασκήσεις με κενά ή οι λεγόμενες ασκήσεις δομής).

- Ασκήσεις με λειτουργικό επικοινωνιακό κέντρο βάρους.

Σ' αυτές τις ασκήσεις εμπεριέχονται στοιχεία πραγματικής επικοινωνίας (ποιος επικοινωνεί με ποιον / για ποιο θέμα / που ...) με συγκεκριμένους διδακτικούς στόχους και παράλληλα, με την αφομοίωση, επιδιώκεται η χρήση της διδαχθείσας ύλης στην κατάλληλη περίπτωση.

Αντές οι ασκήσεις που θα πρέπει να είναι και οι περισσότερες μετρούν ακόμα και το πόσο, το πού και το πώς χρησιμοποιούνται οι καινούργιες λέξεις ή το πώς λειτουργεί μια γραμματική δομή.

- Ασκήσεις που οδηγούν στην ελεύθερη χρήση της γλώσσας. Εδώ νοούνται επικοινωνιακές ασκήσεις ποικίλης μορφής.

Δεν θα πρέπει οι ασκήσεις να μετρούν και να αξιολογούν τις επιδόσεις των μαθητών.

Λάθη και διόρθωση λαθών

Οι μαθητές πρέπει να μάθουν να εκφράζονται στα γερμανικά όσο το δυνατόν πιο σωστά και πιο κατάλληλα, ανάλογα με τις διάφορες περιστάσεις. Γι' αυτό το λόγο είναι πάρα πολύ σημαντικό να διορθώνονται τα λάθη με βάση τις παρακάτω αρχές:

- Οι μαθητές δεν πρέπει να αποθαρρύνονται από τον τρόπο και τη συχνότητα που γίνονται οι διορθώσεις.

- Όταν γίνονται διορθώσεις, δεν θα έπρεπε να εξετάζεται μόνο κατά πόσο είναι ορθά στη μορφή τα λεγόμενα, αλλά να εξετάζεται εξίσου και κατά πόσο έχουν σχέση με τα συμφραζόμενα και ανταποκρίνονται στις συνθήκες κάτω από τις οποίες εκφέρονται.

- Οι διορθώσεις πρέπει να ανταποκρίνονται στο στόχο που έχει κάθε φορά η λεκτική πράξη. Μια άσκηση γραμματικής ή συντακτικού μπορεί να διακόπτεται με διορθώσεις, διότι οι διορθώσεις δεν αποπροσανατολίζουν τον μαθητή από κάποιο επικοινωνιακό στόχο. Αυτό όμως δεν συμβαίνει, όταν οι μαθητές προβαίνουν σε επικοινωνιακές ενέργειες ή κάνουν ασκήσεις που ανταποκρίνονται σε καταστάσεις επικοινωνίας. Σε αυτές τις περιπτώσεις θα πρέπει οι διορθώσεις να γίνονται μετά το κλείσιμο της κάθε φάσης, στην περίπτωση που τα λάθη δεν εμποδίζουν την κατανόηση.

- Οι μαθητές συγκεντρώνουν την προσοχή τους συχνά σε συγκεκριμένα φαινόμενα (π.χ. δομές που διδάχτηκαν πρόσφατα) και δεν δίνουν σημασία σε άλλα, επειδή απαιτείται υπερβολικός κόπος, όταν ελέγχονται όλοι οι παράγοντες (παράμετροι) μιας εκφώνησης. Σε αυτή την περίπτωση οι διορθώσεις πρέπει να γίνονται ανάλογα με το κέντρο βάρους της άσκησης (π.χ. να μην διορθώνεται η προφορά σε μια άσκηση συντακτικού).

- Οι μαθητές θα πρέπει να αυτοδιορθώνονται, όσο το δυνατόν περισσότερο. Αυτό ισχύει και για τις γραπτές ασκήσεις, την ορθογραφία, την έκθεση.

Οι διορθώσεις θα πρέπει να διακόπτουν όσο γίνεται λιγότερο τις λεκτικές πράξεις των μαθητών.

Οπτικοακουστικά μέσα

Τα οπτικοακουστικά μέσα αποτελούν σήμερα στοιχείο της διδασκαλίας της γλώσσας που προσδίδει αυθεντικότητα και εμπλουτίζει το μάθημα. Από τις κασέτες οι μαθητές μπορούν να ακούσουν φυσικούς ομιλητές της γλώσσας που μαθαίνουν. Η κασέτα προσφέρει ακόμα πολλές δυνατότητες για άσκηση και

αποδίδει σε συνδυασμό με τα οπτικά όργανα μια εικόνα κατάστασης επικοινωνίας στην ξένη γλώσσα, η οποία πλησιάζει στην πραγματικότητα. Τα οπτικά όργανα διευκολύνουν να εντάσσεται μια άσκηση μέσα σε μια κατάσταση. Επιτρέπουν μια πλούσια σε εναλλαγές σειρά ασκήσεων και μπορούν να μεταδώσουν στους μαθητές σημαντικές πληροφορίες για τα στοιχεία πολιτισμού των γερμανόφωνων χωρών.

Στη διδασκαλία των γερμανικών χρησιμοποιούνται κυρίως το κασετόφωνο, το Overheadprojector (ΟΗΡ) και τον τελευταίο καιρό το video. Από αυτά το πιο σπουδαίο όργανο είναι το κασετόφωνο που διασφαλίζει την αυθεντικότητα στη γερμανική γλώσσα που αναμεταδίδει. ΟΗΡ και video μπορούν να αντικατασταθούν από τον πίνακα και από πλούσιο εικονογραφικό υλικό, το οποίο φέρνουν στο μάθημα δάσκαλοι και μαθητές. Επίσης χρήσιμα είναι, τελευταίως, και οι Η/Υ, τα πολυμέσα και το αντίστοιχο λογισμικό.

Μορφές διδασκαλίας

Χαρακτηριστικό ενός σύγχρονου μαθήματος ξένης γλώσσας είναι η συστηματική εναλλαγή των μορφών διδασκαλίας: ατομικής, σε ζεύγη, σε ομάδες, (εργασία) με το σύνολο των μαθητών, μεταποική διδασκαλία. Η εναλλαγή των μορφών διδασκαλίας σε κανονικά διαστήματα είναι σήμερα στοιχείο της πολυμορφίας της μεθόδου στο μάθημα της γλώσσας, διότι έτσι πρωθείται η ενεργή συμπεριφορά των μαθητών, τους δίνει κίνητρα για μάθηση, τους υποκινεί και ενεργοποιεί διαφορετικές ικανότητες τους. Πρέπει όμως να προσέχουν, ώστε οι διαφορετικές μέθοδοι διδασκαλίας που εφαρμόζονται και οι ασκήσεις που γίνονται να εντάσσονται κάθε φορά στην κατάλληλη μορφή συνεργασίας. Είναι σημαντικό ακόμα να λαμβάνεται υπόψη και η καταλληλότητα των μεθόδων και ασκήσεων αναφορικά με την ηλικία των μαθητών. Αν η διαρρύθμιση της τάξης δυσκολεύει την εργασία σε ομάδες, πρέπει να δοθεί έμφαση στην εργασία σε ζεύγη.

Διαρρύθμιση της τάξης

Θα έπρεπε να γίνει προσπάθεια να δημιουργηθεί στην τάξη μια ατμόσφαιρα που θα ενισχύει το μάθημα (π.χ. να υπάρχουν στους τοίχους αφίσες, αποκόμματα από εφημερίδες, εικόνες, εργασίες των μαθητών στη γερμανική γλώσσα. Στο μετρό του εφικτού θα πρέπει να κάθονται οι μαθητές στα θρανία σε ομάδες, ώστε να είναι δυνατή η γρήγορη εναλλαγή των μορφών διδασκαλίας. Ο χώρος στον οποίον γίνεται το μάθημα των γερμανικών θα πρέπει να έχει –αν γίνεται– ένα κασετόφωνο με εξωτερικό μεγάφωνο. Ακόμα μπορεί να υπάρχει ένα ντουλάπι, στο οποία θα φυλάσσονται τα υλικά που θα χρησιμοποιούνται στο μάθημα (εικόνες, καρτέλες, ψαλίδια, μπογιές, χαρτόνι, κόλλες κ.λπ.)

Δ. Αξιολόγηση

Μαθητές, καθηγητές και γονείς θα πρέπει να αντιλαμβάνονται συνεχώς την πρόοδο που γίνεται στο μάθημα.

Γι' αυτό θα πρέπει:

1. ο καθηγητής να διασφαλίζει συνεχώς τους διδακτικούς στόχους,
2. μαθητές και καθηγητής να ελέγχουν και να επιβεβαιώνουν σε τακτικά διαστήματα ότι έχουν επιτευχθεί οι διδακτικοί στόχοι,
3. να αξιολογούνται οι επιδόσεις μετά από συγκεκριμένες διδακτικές ενότητες.

Σχετικά με το σημείο 1:

Η διασφάλιση των διδακτικών στόχων δίνει και στον ίδιο τον καθηγητή τη δυνατότητα να αξιολογήσει κατάλληλα το μάθημα και τα αποτελέσματά του και μάλιστα σε σχέση με τις μεθόδους διδασκαλίας, το περιεχόμενο και την αλληλεπίδραση μέσα στην τάξη. Προϋπόθεση για τη διασφάλιση των διδακτικών στόχων είναι να οριστούν με ακρίβεια λεπτομερείς ενδιάμεσοι στόχοι που πρέπει να είναι κατανοητοί και στους μαθητές. Εάν αυτό θεωρηθεί δεδομένο, τότε μπορεί ο καθηγητής να ανταποκριθεί με ευελιξία στις απαιτήσεις του μαθήματος.

Τεχνικές διασφάλισης των διδακτικών στόχων κατά τη διάρκεια και ύστερα από κάθε διδακτική φάση είναι: συνεχείς ερωτήσεις, προτροπή προς τους μαθητές να εξωτερικεύσουν στο μάθημα της ανάγκες τους, περιλήψεις και επαναλήψεις που τις κάνουν οι μαθητές, παρουσίαση των εργασιών των μαθητών από τους ίδιους τους μαθητές, διαφοροποιημένες τεχνικές διόρθωσης λαθών από τον καθηγητή, σωστός καταμερισμός επαίνου και τιμωρίας, συζήτηση με την τάξη σχετικά με το μάθημα σε τακτά διαστήματα κ.λπ.

Σχετικά με το σημείο 2:

Σε αντίθεση με τη διασφάλιση των διδακτικών στόχων, η οποία γίνεται κατ' εξοχήν ανεπίσημα, υπάρχουν μέθοδοι με τη μορφή δοκιμασιών που διαγιγνώσκουν και επιβεβαιώνουν την πρόοδο και την επίτευξη των διδακτικών στόχων. Οι μέθοδοι αυτές επιτρέπουν στον καθηγητή και στους μαθητές να αντιληφθούν την επιτυχία και την πρόοδο τους. Εφιστούν την προσοχή του κάθε μαθητή στις αδυναμίες του και του επιτρέπουν να τις υπερνικήσει με τη βοήθεια του καθηγητή. Τέτοιου είδους δοκιμασίες πρέπει να γίνονται σε τακτά διαστήματα.

Όταν πρόκειται για τους διδακτικούς στόχους οι επιμέρους γλωσσικοί και θεματικοί τομείς υπάγονται βασικά στην περιοχή των επικοινωνιακών ασκήσεων. Αυτό θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη και όταν ελέγχεται η επίτευξη των διδακτικών στόχων, ώστε να κυριαρχούν και εδώ οι επικοινωνιακές ασκήσεις. Δοκιμασίες που ελέγχουν αποκλειστικά γνώσεις γραμματικής και λεξιλογίου δεν εκπληρώνουν το στόχο τους.

Πρέπει να δίνεται προσοχή στα εξής σημεία:

α) Οι δοκιμασίες εξυπηρετούν κατά κύριο λόγο τον αυτοέλεγχο των μαθητών και δεν θα πρέπει να χρησιμοποιούνται για να πάρουν οι μαθητές κάποιο βαθμό ή να προαχθούν στην επόμενη τάξη.

β) Με τις δοκιμασίες οι μαθητές θα έπρεπε να διαγωνίζονται περισσότερο με τον εαυτό τους (σύγκριση με παλαιότερες επιδόσεις τους) παρά με τους συμμαθητές τους.

γ) Καλύτερα συχνότερα σύντομες δοκιμασίες παρά σπάνια και πολύ μεγάλες.

δ) Οι ασκήσεις στις δοκιμασίες πρέπει να είναι αντίστοιχες με αυτές που γίνονται στο μάθημα. Οι τεχνικές για την λύση των ασκήσεων πρέπει να είναι γνωστές.

ε) Κάθε μορφή αξιολόγησης έχει επιπτώσεις στη διδασκαλία. Γι' αυτό το λόγο πρέπει να είναι οι δοκιμασίες όσο γίνεται ποικιλόμορφες, τόσο στο περιεχόμενο όσο και στη μορφή.

ζ) Οι δοκιμασίες περιλαμβάνουν όλα τα αντικείμενα διδασκαλίας, ανάλογα με το βάρους που έχουν στο μάθημα.

η) Όλες οι δοκιμασίες περιλαμβάνουν και προηγούμενα περιεχόμενα διδασκαλίας και διευρύνουν έτσι συστηματικά τις απαιτήσεις.

θ) Κάθε άσκηση των δοκιμασιών θα πρέπει να ελέγχει μόνο τις γνώσεις και δεξιότητες τις οποίες έχει στόχο να ελέγξει. Δεν πρέπει π.χ. να αξιολογούνται ορθογραφικά λάθη, όταν ελέγχονται γραμματικές δομές.

ι) Τα κριτήρια αξιολόγησης πρέπει να είναι γνωστά στους μαθητές.

κ) Στις ασκήσεις πρέπει να διακρίνεται πάντα μια συνοχή ως προς τα συμφραζόμενα ή το περιεχόμενο, ακόμα και όταν ελέγχονται η γραμματική ή το λεξιλόγιο.

Ο καθηγητής θα πρέπει να αποφεύγει οτιδήποτε θα προκαλούσε στην τάξη πίεση για επιδόσεις και βαθμούς.

Σχετικά με το σημείο 3:

Η μέτρηση των επιδόσεων έχει επίσημο χαρακτήρα. Διαφέρει από την επιβεβαίωση της επίτευξης στόχων στο ότι με τη βοήθειά της δίνονται επίσημοι βαθμοί, που επιτρέπουν π.χ.: τη συνέχιση των σπουδών σε ιδρύματα ανώτερης βαθμίδας ή την πρόσβαση σε κάποιο επάγγελμα κ.α. Γι' αυτόν το λόγο η μέτρηση των επιδόσεων παίζει σημαντικό ρόλο. Οι δοκιμασίες ελέγχουν εξοικειώνουν ακόμα τους μαθητές με τις τεχνικές και το πιθανό περιεχόμενο των επίσημων εξετάσεων.

Οι απαιτήσεις στα διαγωνίσματα αντιστοιχούν εν μέρει σε αυτές που τίθενται στο πεδίο της επιβεβαίωσης της επίτευξης των στόχων. Είναι σημαντικό και σύμφωνο με τα βασικά στοιχεία αυτού του προγράμματος σπουδών:

- να έχουν περισσότερο βάρος οι επικοινωνιακές ασκήσεις απ' ό,τι εκείνες που ελέγχουν τη μορφοσύνταξη.
- να είναι σημαντικά μεγαλύτερες οι απαιτήσεις στην πρόσληψη πληροφοριών απ' ό,τι εκείνες στα άλλα επιμέρους πεδία των ασκήσεων,
- στην αξιολόγηση των επικοινωνιακών ασκήσεων η ορθότητα στη μορφή της γλώσσας να είναι ένα μόνο κριτήριο.

Σπουδαίο είναι επίσης ο μαθητής να γίνεται κατανοητός και να μπορεί να εκφράζεται ανάλογα με την εκάστοτε κατάσταση επικοινωνίας.

SPRECHHANDLUNGEN (λεκτικές πράξεις)

Sprechhandlung	Redemittel für den Unterricht (Beispiele)	Redemittel für andere Situationen (Beispiele)
<u>Soziale Kontakte</u>		
sich selbst und andere vorstellen		Ich bin Maria. Das ist Klaus. Mein Name ist ... Wie heißt du? Wie alt bist du?
Name, Alter und Herkunft erfragen ... und nennen		Woher kommst du? Ich heiße ... Ich bin ... alt. Ich komme aus ... Guten Tag! / Hallo! Tschüs! / Auf Wiedersehen!
sich begrüßen und verabschieden		Wie geht's? Gut! / Danke, ... Das tut mir leid! Ist schon gut!
nach dem Befinden fragen und darauf reagieren		Darf ich Dich / Sie etwas fragen? Ja, bitte. (Telefonat)
sich entschuldigen und darauf reagieren		Hallo, hier ist Dimitri (Gerou)! Ich möchte mit Frau Meier sprechen/Kann ich bitte mit Peter sprechen? Ja, am Apparat./ Nein, hier ist Weber. Sie sind falsch verbunden./Peter ist im Moment nicht da.
jemanden ansprechen und darauf reagieren		Viel Glück! Viel Spaß! Herzlichen Glückwunsch!
gute Wünsche aussprechen und darauf reagieren		Vielen Dank! Gut gemacht!
eine Anerkennung aussprechen		Nett, dass du mir bei den Matheaufgaben geholfen hast. Kommst du zu meiner Party? Leider habe ich keine Zeit. Wann treffen wir uns? Geht es am Montag? Nein, das geht nicht.
jemanden einladen und darauf reagieren		Hör mal.
sich verabreden und darauf reagieren		Ich muss jetzt weg. Ich habe (noch) eine Frage.
<u>Gesprächsablauf sichern</u>		Was ist τραπέζι?
ein Gespräch einleiten		
ein Gespräch beenden		
jdn. unterbrechen / ums Wort bitten		
um Ausdruckshilfe bitten /		

deutsche Bezeichnungen erfragen / nennen nachfragen, um Wiederholung bitten Verstehen / Nichtverstehen signalisieren Nichtwissen ausdrücken <u>Mitteilung</u> identifizieren, benennen Besitz / Zugehörigkeit ausdrücken Handlungen beschreiben Personen beschreiben und charakterisieren, Körperteile benennen Gegenstände beschreiben und charakterisieren Schulfächer benennen über Stundenplan sprechen über Sportarten / Hobbys sprechen Preise erfragen und nennen Rechnen Bedingungen und Folgerungen ausdrücken begründen Zweck, Bestimmung angeben Äußerungen von sich selbst oder Dritten wiedergeben versprechen etwas zu tun anbieten, etwas zu tun, und darauf reagieren <u>Stellungnahme</u> versichern / bestätigen verneinen, negativ beurteilen zustimmen, ablehnen	Wie heißt das auf Deutsch? Das heißt ... Wie bitte? Noch einmal bitte! Klar! Das verstehe ich nicht! Das weiß ich nicht. Das heißt 'Buch'. Das ist mein Buch / Bleistift! Das ist ein Turbo. Das ist mein Vater. Panos stört mich! Maria geht ins Kino. Sie hat blaue Augen. Sie ist groß. Ihr Haar ist blond. Mein Bleistift ist rot. Das Auto ist toll. Deine Schultasche ist ziemlich groß. Das sind neue Jeans. Ich habe Deutsch und Mathe im Frondistirio. Donnerstags haben wir Deutsch. Ich spiele Fußball. Was kostet ... ? Wie teuer ist ... ? Das kostet ... 4 plus 7 ist 11. Wenn du mir nicht hilfst, kann ich das nicht. Wenn ich Zeit habe, gehe ich ins Kino. Ich habe die Hausaufgaben nicht gemacht, weil ich krank war. Er trägt Jeans, da die in Mode sind. Ich muss jetzt gehen, sonst verpasse ich den Schulbus. Peter hat gesagt, dass er Gaby toll findet. Ich habe gesagt, dass das Ticket teuer ist. Gut, das mache ich. • Kann ich dir helfen? Ja, klar! Ja, das stimmt! Das ist richtig! Nein! / Das stimmt nicht! Das ist falsch! Ja, das geht.
---	---

Glauben / Überzeugung ausdrücken		Nein, das kann ich nicht.
Vermutung ausdrücken	Ich glaube, Sie haben einen Fehler gemacht.	Ich bin sicher, dass sie heute kommt.
Wichtigkeit ausdrücken	Vielleicht dauert das länger?	Sie bringt bestimmt Schallplatten mit
		Es ist wichtig, dass du morgen pünktlich bist.
zustimmen / ablehnen	Den Film musst du dir unbedingt ansehen.	
		Ich habe keine Lust.
<u>Gefühle / Stimmungen / Gefallen</u>		Ich bin dafür / dagegen.
Gefallen / Missfallen ausdrücken	Was? Schon wieder Grammatik?	Das Buch ist gut / finde ich spannend.
bewerten / kommentieren	Prima! Gut!	Musaka mag ich!
vergleichen	Die Übung ist doch leicht.	Ich finde, dass das Buch sehr teuer ist.
Vorlieben ausdrücken	Dieser Text ist schwerer als der erste.	Maria ist kleiner als Klaus.
Befindlichkeit ausdrücken	Ich mag diese Übungen am liebsten	Ich finde Basketball besser!
Bedauern ausdrücken		Wir sind schon müde.
Hoffnung ausdrücken		Das tut mir leid.
Sympathie / Antipathie ausdrücken	Hoffentlich ist der Text nicht so schwer.	Hoffentlich darf ich kommen!
Sorge ausdrücken		Ich finde sie / ihn (nicht) sehr sympathisch.
eine Wunschvorstellung ausdrücken		Wir verstehen uns (nicht) besonders gut.
Freude / Bedauern ausdrücken		Ich habe Angst, dass etwas passiert ist.
Zufriedenheit / Unzufriedenheit ausdrücken		Ich hätte gern noch einen Monat länger Ferien.
Gleichgültigkeit / Gelassenheit ausdrücken		Ich freue mich.
Enttäuschung ausdrücken		Schön, dass du kommen kannst.
Erstaunen / Überraschung ausdrücken		Ich habe keine Lust mehr.
<u>Intentionen</u>	Ich finde das nicht okay, dass du nicht angerufen hast.	Der Film war toll.
um Erlaubnis bitten		Im Urlaub habe ich tolle Leute kennengelernt.
Gebote / Verbote		Das ist mir egal / gleich.
Wunsch / Absicht äußern,	Schade, dass du nicht kommen kannst.	Das interessiert mich nicht.
	Vielleicht klappt es ja ein anderes Mal.	Das ist aber komisch!
	Kann ich das Fenster aufmachen?	Darf ich ins Kino gehen?
	Wir sollen hier schreiben.	Hier musst du warten.
	Da dürfen wir nicht.	Heute abend darf ich nicht ausgehen.
	Ich möchte (zuerst) lesen.	Ich möchte Fußball spielen. Willst du

nach Wunsch / Absicht fragen irreale Aussagen	Willst du anfangen? Wenn wir frei hätten könnten wir einen Ausflug machen.	mitkommen? Wenn ich Millionär wäre, hätte ich viel Geld.
<u>Zeitliche Einordnung</u> Uhrzeiten erfragen und nennen		Wie spät ist es? Es ist ... Uhr.
Terminvorschläge machen	Können wir den Test auch am Montag schreiben?	Gehen wir am Samstag schwimmen?
Vorgang / Tatbestand nach der Zeit ordnen	Wir schreiben den Test schon morgen.	Wann kommst du? Ich komme morgen.
nach Vergangenem fragen	Haben Sie den Test korrigiert?	Was hast du gestern Nachmittag gemacht? Wir haben einen Ausflug gemacht. Zuerst sind wir nach Patras gefahren, dann ... Danach... Zum Schluss ...
über Vergangenes berichten über Vorgänge in ihrer zeitlichen Reihenfolge berichten		
<u>Räumliche Einordnung</u> einen Tatbestand nach dem Ort einordnen nach dem Weg fragen, den Weg beschreiben	Wo ist dein Buch? Da ist es.	Wo ist Klaus? Er ist hier. Wo ist ...? Wie komme ich ...? Hier geradeaus. Da drüben links.
<u>Modalität</u> Fähigkeit / Möglichkeit ausdrücken Notwendigkeit ausdrücken	Ich kann das. Verstehst du das? Muss das jetzt sein?	Kannst du schwimmen? Ich kann Geige spielen. Ich muss heute endlich mal was lernen.
<u>Auffordern zum Sprechen / Handeln bzw. zur Unterlassung</u> jdn. fragen, auffordern zum Sprechen		Wem gehört das?
jdn. bitten / auffordern zum Handeln		Was für ein Fahrrad hast du? Gehst du oft in die Disco? Würdest du bitte weiterlesen?
etwas vorschlagen, Vorschläge annehmen / ablehnen		Ruf mich doch mal an! Könnte ich bitte noch ein Stück Kuchen haben? Ich schlage vor, dass wir ein Taxi nehmen. Einverstanden. / Ich würde lieber mit dem Bus fahren.
jdm. etwas raten / abraten		Das würde ich auch tun. Das würde ich nicht tun.
<u>allgemeinbegriffliche Aussagen</u> einen Vorgang / Tatbestand	Schreib das so, wie ich dir	Er springt weit und hoch.

nach Art und Weise einordnen | gesagt habe.

Παράρτημα 2: Γραμματική

Οι γραμματικές δομές που παρατίθενται παρακάτω αποτελούν τη διδακτικά ύλη της Β' τάξης του Α' Κύκλου και του Β' Κύκλου. Ο τρόπος που θα κατανεμηθούν αυτές οι δομές κατά τάξη δεν είναι υποχρεωτικός. Στο μάθημα ή ανάλογα με το διδακτικό βιβλίο μπορεί να υπάρχουν αποκλίσεις από αυτόν. Ο κατάλογος μπορεί να διευρυνθεί λίγο, αν αυτό κριθεί απαραίτητο.

Β' ΤΑΞΗ Α' ΚΥΚΛΟΥ

SATZTYPEN

- Aussagesatz

- Subjekt-Erststellung (*Rudi kommt.*)
- Inversionsstellung (*Da ist Erika.*)
- Satzklammer bei trennbaren Verben (*Sie steht morgens immer um 7 Uhr auf.*)
- Satzklammer des finiten und des infiniten Verbs (*Leider kann er heute nicht kommen.*)

- Fragesatz

- Satzfrage (*Kommst du heute?*)
- w-Frage (*Was machen wir?*)
- Alternativfrage mit oder (*Möchtest du Tee oder Milch?*)
- Satzklammer bei trennbaren Verben (*Steht sie morgens immer um 7 Uhr auf?*)
- Satzklammer des finiten und des infiniten Verbs (*Kannst du denn nicht kommen?*)

- Ausrufesatz

- *Komm bitte!*

- Satzwörter

- *Danke!*

SATZBAUPLÄNE

- V + E_{NOM}
- V + E_{NOM} + E_{AKK}
- V + E_{NOM} + E_{SIT}
- V + E_{NOM} + E_{SUB}
- V + E_{NOM} + E_{QUAL}
- V + E_{NOM} + E_{DIR}
- V + E_{NOM} + E_{DIR}
- V + E_{NOM} + E_{AKK} + E_{QUAL}

Hans lacht.

Monika kennt Beate.

Peter ist im Schwimmbad. - „WO“

Herr Klein ist unser Lehrer. - „Prädikatsnomen“

Maria ist krank. - „prädikatives Adjektiv“

Sofia kommt aus Griechenland. - „WOHER“

Hans fährt nach Köln. - „WOHIN“

Sie findet das Spiel schön.

ERGÄNZUNGEN

- Nominativergänzung als Eigenname (*Peter kommt.*), Nominale Gruppe (*Das Kind spielt.*) und Pronomen (*Ich kann nicht.*)
 - Akkusativergänzung als Eigenname (*Wir fragen Marianne.*) Nominale Gruppe (*Lisa malt das Bild.*) und Pronomen es/sie (*Wir fragen sie.*)
 - Situativergänzung als Präpositionale Gruppe (*Der Hund ist im Garten.*) und Ortsadverb (*Der Papagei ist hier.*)
 - Direktionalergänzung (WOHER) mit „aus + Städte-/Ländername« (*Kurt kommt aus Hamburg.*)
 - Qualitativergänzung als Adjektiv (*Das Mosa ist rot.*)
 - Subsumptivergänzung als Nominale Gruppe (*Mein Vater ist Lehrer.*)
 - Nominativergänzung
 - als Personalpronomen (alle Personalformen)
 - Akkusativergänzung
 - als Personalpronomen (alle Personalformen)
 - mit *ein/kein* als Pronomen (*Ich habe keinen.*)
 - Direktionalergänzung (WOHIN) mit *nach* (*Wie fahren nach Kreta.*) und *zu* (*Ich gehe zu Petra.*)
 - Infinitivergänzung bei Modalverben (*Jutta kann gut singen.*)

ANGABEN

- ORT als Präpositionale Gruppe (*Im Institut lernen wird Deutsch.*) und als Adverb (*Schreib hier!*)
 - Präpositionale Gruppe mit Ortspräposition (*bei der Freundin*) - vgl. „Präpositionen“
 - ZEIT als Präpositionale Gruppe bei Monatsnamen, Jahreszeiten, Tageszeiten und Wochentagen (*Im August/Sommer fahren wir nach Skopelos. / Am Morgen/Montag feiern wir.*), als Adverb (*Morgen fahren wir weg.*) und bei der Uhrzeit (umgangssprachlich - *um halb vier*).
 - offizielle Uhrzeit (*17.43 Uhr*)
 - Datum (*Sie kommt am 26. Mai 1993.*)
 - ART/WEISE mit (*Ich gehe mit Maria spazieren. / Maria lacht laut. / Sie rennt so/sehr schnell.*)

ATTRIBUTÉ DES NOMENS

- Präpositionale Gruppe (*Pommes frites mit Ketchup*)
 - Apposition (*meine Freundin Sabine*)
 - Präpositionale Gruppe mit *pro* (*fünf Mal pro Woche*)
 - Präpositionale Gruppe mit *von* (*die Mutter von Ernst*)

VERBEN

- **sein/haben**: alle Personalformen im Präsens Indikativ
 - regelmäßige Verben: alle Personalformen im Präsens Indikat. / Imperativ 2. Pers. Sing. und Plural
(Komm mit! / Kommt mit!)
 - trennbare Verben (*Komm mit!*)
 - Präsens:
 - Vokalwechsel (*ich sehe / du siehst*)
 - auf **-eln** und **-ern** (*basteln / dauern*)

MODALVERBEN

können / wollen / müssen als Vollverb in allen Personalformen im Präsens Indikativ (*Sie will Kuchen.* /

Ich kann nicht.)

dürfen / können / möcht- / müssen / wollen in den grundlegenden Funktionen (alle Personalformen im Präsens)

NOMEN

Nominativ/Akkusativ Singular und Plural von regelmäßigen Nomen

Dativ Sing./Plur. in Präpositionalen Gruppen (*in den Häusern*)

ARTIKELWÖRTER

- definit:

- Nominativ/Akkusativ mask./fem./neutr. Sing. (*der/die/das/den*)

- Nominativ/Akkusativ Plural (*die*)

- Dativ Sing./Plur. in Präpositionalen Gruppen (*in der Schule / auf den Straßen*)

- zusammengezogene Formen bei Präpositionen (*im/zur*)

- indefinit:

- Nominativ/Akkusativ Singular von *ein, kein* (*eine/keine ...*)

- Nominativ/Akkusativ Plural (*0 - ohne Artikel*)

- possessiv:

- Nominativ/Akkusativ Sing. und Plur. (*mein/dein/seine/deine/ihren ...*)

PRONOMEN

- Frage:

wer / was / wie / wo / woher / wann / wie viel / wie oft / wie lange

- wen / wohin / warum

welch-/was für ... (entsprechend dem Kasus der attributiven Adjektive)

alle Personalformen im Nominativ und im Akkusativ

- Person.:

niemand, alle, nichts im Nominativ und Akkusativ (*Ich sehe nichts. / Alle*

sind hier.), *man* im Nominativ

- demonstr.:

der/die/das (*Die ist schön.*)

PRÄPOSITIONEN

- *in* + Ort (*in Hamburg / im Garten*)

- *aus* (*aus Deutschland*)

- *von* (possessivisch - *der Vater von Martha*)

- *um* + Uhrzeit (umgangssprachlich - *um halb fünf*)

- *im* + Monat/Jahreszeit (*im Mai/Sommer*)

- *am* + Wochentag (*am Montag*)

- *pro* (*pro Stunde*)

- Lokalpräpositionen beim Dativ (*an / auf / bei / hinter / neben / über / unter / vor / zwischen*)

- *nach* und *zu* (Richtung - *Wir fliegen nach Köln. / Ich fahre zu Maria.*)

- *um* (Uhrzeit offiziell)

- *am* + Datum (*am 14. Mai*)

KONNEKTOREN, nebenordnend

und, aber, oder, denn, sondern, also, sonst

NEGATION

nicht, nein

ZAHLEN

bis 1000

ORDINALZAHLEN

1. bis 31.

B' ΚΥΚΛΟΣ

Die grammatischen Strukturen der 2. Klasse des A-Zyklus werden wieder aufgenommen und allmählich erweitert. Zusätzlich werden in der 3. Klasse behandelt:

SATZTYPEN

- Nebensatz: Stellung des finiten und des infiniten Verbs (... , dass sie morgen hier ist / ... , weil du nicht gekommen bist)
 - mit als, wenn
- Vergleich: - Karl ist so groß wie Elke. / Das Motorrad fährt schneller als das Auto. / Karen schwimmt am schnellsten.

SATZBAUPLÄNE

- V + E_{NOM} + E_{DIR} *Wir gehen in den Wald. - „WOHIN“*
- V + E_{NOM} + E_{DAT} *Christa hilft ihren Kindern.*
- V + E_{NOM} + E_{DAT} + E_{AKK} *Maria schenkt ihm Blumen.*

ERGÄNZUNGEN

- Akkusativergänzung mit ein/kein als Pronomen (*Da ist eine.*)
- Dativergänzung mit Nebensatz/Objektsatz (*Ich weiß, dass sie kommt.*)
- Direktionalergänzung als Nominale Gruppe (*Das gehört ihrem Freund.*) und Pronomen (*Das gefällt mir.*)
- Präpositionale Gruppe (*Wir fahren in die Stadt.*)
- als Ergänzungssatz/Objektsatz (*Ich weiß, dass sie kommt.*)

ANGABEN

- ZEIT: - Nebensatz mit als und wenn
- Prädicative Gruppe mit vor / nach (vor/nach dem Essen)
- BEDINGUNG: - Nebensatz mit wenn
- KAUSAL: - mit denn und weil (*Sie kommt nicht, weil es regnet. / Sie kommt nicht, denn es regnet.*)

ATTRIBUTE DES NOMENS

Adjektiv: Nominativ/Akkusativ mit bestimmtem und unbestimmtem Artikel, auch Komparativ- und Superlativformen

- Adjektiv Akkusativ Sing./Plur. beim unbestimmten Artikel (*den roten Rock / dunkle Schuhe*)

VERBEN

- Präteritum: - von sein und haben, können, wollen und müssen (alle Personalformen)
- Perfekt: - regelmäßige Verben
- Perfekt unregelmäßige Formen

- Präteritum der übrigen Modalverben
- Konjunktiv II von *sein / haben / Modalverben / würde + Verb* (*Wenn ich Pele wäre, könnte ich gut Fußballspielen. / Ich würde jetzt gern Eis essen.*)
- *werden* als Vollverb (alle Personalformen)

MODALVERBEN

Wiederholung und Vertiefung der Grundfunktionen, *sollen*

NOMEN

n-Deklination (*den Herrn*)

ADJEKTIV

Komparativ- und Superativformen

ARTIKELWÖRTER

- indefinit:	<i>viele / wenige / einige (Ich habe viele Freunde.)</i>
- possessiv:	<i>alle Formen im Dativ in Präpositionalen Gruppen (in meinem Zimmer)</i>

PRONOMEN

- Frage:	<i>wem / wen, auch mit Präposition (mit wem / für wen)</i>
- indefin.:	<i>etwas, viel, wenig (Das ist nicht viel.)</i>

PRÄPOSITIONEN

- Wechselpräpositionen Ort/Richtung (Dativ/Akkusativ)
- *durch* (*Wir fahren durch Hamburg.*)
- *mit / ohne* (*mit/ohne Salz*)
- *vor / nach* temporal (*vor/nach der Pause*)
- *für* (*Das ist für Maria/dich.*)
- *gegen* (*Ich spiele gegen Hans.*)

ORDINALZAHLEN

bis 100.

KONNEKTOREN

- nebenordnend	<i>nicht ... sondern, deshalb</i>
- unterordnend	<i>wenn (konditional und temporal)</i>
	<i>als (temporal)</i>
	<i>weil</i>
	<i>dass</i>